

# پيامدار و حبلان

منتدى إقرأ الثقافي

[www.iqra.ahlamontada.com](http://www.iqra.ahlamontada.com)



نوسینر: سید قوتب  
و هم در رتبه نوه ر

بۆدبەزاندنی جۆرهە کتێب: سەردانی: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پراي دانلود کتێبه‌ی مەتەڵە مەراجە: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

[www.lqra.ahlamontada.com](http://www.lqra.ahlamontada.com)



[www.lqra.ahlamontada.com](http://www.lqra.ahlamontada.com)

للكتب ( کوردی ، عربی ، فارسی )



# په یامه روحیه کان



نوسینې: سهید قوتب

و/ هدردی نه نوډر

## په یامه روحیه‌کان

نووسینی : سهید قوتب

ومرگپړانی له فارسیه وه: ههردی نه‌نومر

پیداچونه‌وهی : ههردی نه‌نومر

نورهی چاپ : چاپی یه‌که‌م

تیراژ : ۱۰۰۰ دانه

سالی چاپ : ۲۰۱۳

نرخ : (۳۰۰۰) دینار

له به‌ریو به‌رایه‌تی گشتی کتیب‌خانه گشتیه‌کان

ژماره‌ی سپاردن (۲۶۱۵) ی سالی (۲۰۱۳) ی پیدراوه

دهسپیک...

ئاشنايه تيم له گهژ سهید قوتب ئاشنايه تيه کی  
روحيا نه یه.. هەر بویه ئەم په یامه روحیا نه م خسته  
بهردەم ئیوهی خوشه ویست، نهک من هەر که سیک  
وته کانی سهید قوتب لیویاران بکات ئاوا ده بیته  
روحی.. چونکه سهید قوتب نووسینه کانی له سەر  
(په یامه روحیه کان)ه!!..

په یامه روحیه کان ئەو وتانه ن که (سهید قوتب) ی  
له سەر له سیداره درا... ئەوهی ئەم چەند لاپه رەدا  
ده یخوینسته وه چەند بابە تیککی روحین که گیان به لاشه  
مردووه کاندە ده کات.. گیان به بهر دڤ و میشتکی  
مردوودا ده کات!!..

چیژ وەرگرتن له قورنان کاتی چیژی لی وەرده گیردری که  
ئەو چیژە وەرگیرابی وەک سهید خوئی له پیشه کی  
تهفسیره کهیدا باسی ده کات.. خه لاتیکی خوا ییه!  
له کاتی خویندنه وهی ئەم چەند لاپه رەدا ده توانین  
به تایبەت له تهفسیری سوڤه تی (الاخلاص) دا له شاکاره  
به ناوبانگه کهی (فی ظلال القرآن) که وەرمرگرتووه هزری  
سهید بو ئەو که سانه روون ده کاته وه که گومانیان له  
شه هید بوونی هه یه!

سەید قوتب.....

پاش ئەو سەید روو سەرەکیەکی ئەمریکا لە  
بەشینکی کتێبه‌که ده‌خاته‌ روو که ئەویش ئیسلامی  
ئەمریکایه، ئەمریکای ئیسلامی ئەو ئیسلامی  
ئەمریکا ده‌بخاته‌روو و ده‌یه‌وێ! به‌ ته‌واوی له‌ چەند  
دێریکی کورت و پوختدا شی ده‌کاته‌وه‌.

خۆم هیچ کاتی له‌ شه‌ئنی ئەوه‌دا نابینم توێژنه‌وه‌ و  
خوێندنه‌وه‌ بو‌ بابته‌کانی سەید بکه‌م نه‌ك من هەر  
که‌سی وه‌ك ئەو ژیا نه‌توانین بڵین ئەوه‌ به‌راستی شایه‌نی  
ئەوه‌یه‌ (په‌یامه‌ روحیه‌کان)ی سەید شی بکاته‌وه‌ و وه‌کو  
وانه‌ به‌ تاکی کوردی موسلمان بڵێته‌وه‌ تا عه‌قیده‌ی  
خۆیانی پی‌ خاوین بکه‌نه‌وه‌.. نه‌ك ئەم کتێبه‌ به‌لکو  
هه‌موو نووسراوه‌کانی تری سەید (په‌یامی روحین) بو‌یه  
ئەم چەند بابته‌ی که‌ وه‌رگێڕا هی سەید قوتب و له‌م  
کتێبه‌دا کو‌مکرده‌وه‌ و ناوم نا (په‌یامه‌ روحیه‌کان).. به‌  
هیوای ئەوه‌ی سوودی‌کم گه‌یاندبێ به‌ کتێبخانه‌ی کوردی  
و هەر تاکیکی کورد..!

وه‌رگێڕ

٢٠١٣/١٠/٢١

هه‌ولێر/ بنه‌سلاوه‌..

## لە سیبەری قورئاندا ئەوەی دیتەم و فیڕبووم

ژیان لە سیبەر قورئاندا نیعمەت "خەلات" یەکە..  
نیعمەتیەکە کە هیژ و بایەخی ناناسیت جگە لە  
کەسێک کە چێزی کردوو. نیعمەتیەکە کە بەرەکەت  
دەخاتە زیانەوه و پاک و پیرۆزی دەکات.

سوپاس و ستایش بۆ ئەو خواپەیی کە لەسەر بەندەیی  
هیچی خۆی منەتی کردوو تا روژگارێک لە سیبەر  
قورئاندا نارامم گرت و چێزی نیعمەتیەکەم کرد کە لە  
ژیاندا هیچ کات نەمچەشتوو. لەم ماومدا بەشدار  
بووم لە شیرینی نیعمەتیەکە کە بەرەکەت دەخاتە  
تەمەنەوه و پاک و پیرۆزی دەکات.

دەمبەینی کە خۆای گەورەیی پاک و بێگەرد، بە هۆی  
نەم قورئانەوه کە چۆن لەگەڵ منی بەندەیی بچووک  
و کەم "هیچ" قسە دەکات. بەراست بۆ مروۆف ج  
گەورەییەک لەم گەورەییە ئاسمانیە گەورەترە؟ ئەم  
قورئانە تا چ رادەیهک تەمەن فرەتر دەکات؟ خۆای  
مروۆف ج پلە و پاییهکی گەورەیی بە هۆی ئەم  
قورئانەوه داوه بە مروۆف "مروۆ"؟

لە سایەیی قورئاندا، ماوهیهک ژیا و لەو شەپۆلەدا  
تەماشای نەفامیم دەکرد کە لە پانتای زەویدا



شەپۆلى دەدا. دەمبىنى كە دانشتوانى گىرنگى بە  
شتانىكى بى نىرخ و ھىچ خۆشەويستىيان دەردەبىرى و  
لە رىگايدا ھەوليان دەدا.

دەمبىنى ئەم نەفامانە، دلپاچەى و دۆراوى  
زانباريانىكىن كە بە زانىن و بىرى پوچ و ھەولدانە  
منالانەپووچەكەى خۆيان دەچوو. وەك پىاوينكى  
بەتەمەن گەورە وابووم كە تەماشاي رەفتارى  
منالانەى بى سووديان بىكات و ھەولدانىيان بىخاتە زىر  
چاودىرى خۆيەو و كە بە گوشتارى گەنگيان كە  
تازە زامانىيان بىكرىتەو و وتەكانى بە پىچەوانە  
دربىر گويىيانى بۆ ھەلخسى.. لە سەر سورماندا  
بووم كە ئەو خەلكى چى دەكەن؟

بۆچى لە زەلكاوى تارىك و چەپلاوى چەقيون و  
ھەليان بىزاردوو و بۆ رىزگارى خۆيان گوى  
ھەلناخەن بۆ نداى ئاسمانى گەورە كە ئەوان بانگ  
دەكات، ندايەك "بانگىدىك" كە تەمەن فرە و پىرۆز  
و پاك دەكات؟

لە سىبەرى قورئاندا، ماوھىەك بە ئەم  
بىرگىرەنەومتەواو و ئەوھى لە خۆدەگرىت كە نىرخى  
پى دەدات و پاك و پىرۆزى رايدەگرى و ھەموو دونىا  
و بە تايبەت مەرو كامل دەكات و بەرەورووى ئامانجى  
كۆتاي بەرز دەكاتەو كە پى ئاشنا بووم. ئەم

بىر كىرىدىنە ۋە گەۋرە لەگەڭ ئەۋ بىر كىرىدىنە ۋە كەم و  
 كورتانەى تر و ئەزانىيەك كە مەۋف لە ناۋىدا تەپ و  
 تلى دەكرد و لە رۆژھەلات و رۆژئاۋا و باكوور و  
 باشوور لەگەڭى دەژيا بەراۋردم كىرد، لە خۆم  
 دەپرسى: چۆن ئادەمىيەت لەم چاڭاۋە بۆگەنە و  
 چالە تارىكە دەژى، لە كاتىڭدا لە تەنىشتى ئەۋ، ئەم  
 چىراخان و سەۋزەلانىيە دىڭرەينە و سەرجاۋە زولالە  
 و خۆشە و جىڭگاي بەرز و نوورانى ھەيە؟

لە سايەى قورئاندا دەمبىنى كە لە نىۋان مەۋ، ھەر  
 ۋەك ئەۋەى خواپىيەكەى دەيەۋى، ۋە لە نىۋان ئەم  
 دۇنيايەى كە بەرۋەرىنى دروستى كىردوۋە، ھاۋكارى  
 و ھاۋدەنگىيەكى تۈۋند و جوان جىڭىر بوۋە. كاتىڭ  
 زۆر بە ۋىتر تەماشام دەكرد، دەمبىنى كە خرابە و  
 خرابەكارى و شەپ و ئازاۋمىيەك كە ئادەمىيەت لە  
 ناۋى دا گەۋزاۋە، بە ھۆى لادانى لە ياساى دۇنيای..  
 كە فېربوۋنى خراب و خرابكردارىكە كە كەسانى تر  
 لەبەريان گىرتۈتەۋە بە سىرۋىشتىك كە خواپىيەكەى  
 سىرۋىشتى كىردوۋە. بە خۆم دەۋت: كام  
 دۆزاك "شەيتان" و نالەبارە كە ئەۋى خىستۈتە سەر  
 ئەم رىڭا و بەرەۋىروۋى ئاۋا دۆزەخىكى كىردوۋە؟  
 داخ و داخەكەم بەندەكان!!!

له سیبه‌ری قورئاندا دهمبینی، که بوون چ له رووی ماهیه‌ت و راست و دروستی دموون و چ له رووی رووکاری دمره‌وه‌ی، زۆر له‌وه‌گه‌ورمه‌تره که ته‌ماشا ده‌کریت. چ بونیټ که بریتیه له دونیایه‌کی دیار و دونیایه‌کی نادریار نه‌ئوه‌ی که دونیایه‌کی دیار. نه‌خیر، به‌لکو دنیا و ناخیرت، نه‌ئوه‌ی که نه‌م دنیا و به‌س. گه‌ش و نو‌مای ئاده‌میه‌ت هم به‌دریژای رۆژگار دریژ بووه و له نیوان نه‌و دولانه‌دا رۆکه‌وتوو. مه‌رگیش هم کۆتا خالی نه‌م کۆچه‌ره نییه، به‌لکو راوه‌ستانیک له ریگای نه‌م کاروانه‌دایه. نه‌وه‌ی که ئاده‌م له‌م گۆی گه‌ردوونه‌دا به‌دستی دمه‌ینی، هه‌موو به‌شی نه‌و پیکده‌هینی، به‌لکو ته‌نها به‌شیکه له‌و. هه‌ندیکی له‌م دونیادا له‌ ده‌ست ده‌دات، به‌ ته‌واوی ده‌ستی ده‌که‌وئ. چ له‌ویدا زوئم و سته‌م، که‌م و کورپی، به‌ فیرو به‌ فیروچوون نییه. له‌ روویه‌کی ترمه‌وه نه‌م مه‌زلگا کاروانیه که له‌ رووی نه‌م نه‌ستیره زه‌ویه‌یه دمی‌بری، بچوکیکه که له‌گه‌ل دونیای زیندوو و دونیای یار و مه‌یره‌بانی، نه‌وا نه‌و ده‌پیوئ. دونیایه‌کی گیانداره، که ده‌بیستی و وه‌لام ده‌داته‌وه.. روو ده‌کاته په‌رسته‌روای تاک و ته‌نیا که له‌ سه‌ر تاکی باوه‌ردار و به‌ گوپرایه‌ل و به‌ ته‌وازوع:-

(وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا  
وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ)

واته: وه هموو نهوانه ی که له ناسمانه کان و  
زهویدان، تهنانهت سیبهره کانیشیان، بیانیهوئ و  
نه یانهوئ به یانیان و ئیواران، سهرجه م نه مانه  
گشتیان سوژده بو خوا دهبه ن. (رعد/۱۵)

(تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ  
مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ).

واته: ههر جهوت ناسمانه کان و زهویو، هموو  
نهوانهش که تییانندان، هموو گه وره ی و بی  
خه وش ی نهو "خوا" یه ده ئین گه واهی بو یه کتای نهو  
دمدن. هموو شتیک ههر هاواری تاک و تهنیایی  
نهو نه که ن، پارانه و ته سبیحات و جهمدی نهو  
ده ئین. (اسراء/۴۴)

ئاوا بیر کردنه وه یه کی ته و او و راست و دروست و  
فراوان سه بارمت به بوون، چ ئارامیه ک، چ  
سنگفراوانیه ک، چ هاوده م و خوشه ویستییه ک، چ  
دئنیاییه ک له دئی مرؤدا دروست ده کات.. وه چ  
ئاویک ده کات به ئاگری دروونیدا..؟ له سیبهری  
قورئاندا، مرؤم وا به گه وره ی ده بی نی که له گه ل  
پیوانه ییه کانی رابردوو و داهاتوو مرؤ شایه نی

لِيَكُونَنَّ هُوَ وَ رُوْنَكَرْدَنَه وَه نِيه.. نَهو له گهل  
 فووی "نه فخره" خوی مرویه.

(فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ  
 سَاجِدِينَ).

واته: ئینجا هر که به ته وای ریکم خست وه له  
 گیانی خوم روحم به بهرا کردوو، بوو به مروفتیکی  
 ته وای خاوندگیان، ئیومش "فرشته گان" داورنه وهو  
 دهمه و روو سوژدهی بو بهرن هه مووتان. (حجر/ ۲۹)  
 نهو له گهل نهو "فوو" ه جینشینی خواجه له زه ویدا:  
 (إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ: إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ  
 خَلِيفَةً).

نهو کاته وه بیر بیته نهی موحه مهه د"صلی الله علیه  
 و سلم" که په روهردگارت به فرشته گانی گوت: که  
 بهراستی من دهمه وی جینشینیک له زه ویدا بو  
 ناوهدانکردنه وهی زه وی دابنیم.... (بقره/ ۳۰)  
 وه نه وهی له زه ویدایه هه موو له ژیر فهرمانی  
 نه ویدایه...

(وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ).

واته: هر چی له ناسمانه گان و زه ویدایه، هر  
 هه مووی خوا به میهره بانی خوی بو ئیوهی  
 کردوو.. (جاییه/ ۱۳)

لەگەڵ ئەو ھەموو بەشدارییە بەنرخ و گەورە و  
 پلە بەرزە کە تێیدا بەشدارە کە خۆی گەورە  
 پەيوەندییەکی داناوە کە مرۆ پێویستە کۆبیتەو لە  
 دەوری، پەيوەندییەکی داناوە کە لە "فوو"ی  
 گەورە خۆی گەورە یارمەتی وەرگرێ، ئەم  
 پەيوەندییەش پەيوەندییەکی "عقیدە"یە لەگەڵ  
 خوا. چ عەقیدە ی باومردا، خاك و ولاتی ئەو، ھۆز و  
 گەلی ئەو، خا و خێزانی ئەو.. ئالێرەدایە کە مرۆ  
 دەبێ لەرووی عەقیدەو خۆی کۆبکاتەو ئەک لە  
 رووی کۆبوونەو دەیک کە کە مێگەلە مەر و  
 حەیاناتی چوار پێی لەسەر گۆدەبنەو..  
 باومردار خاوەن بن و بنەچەییەکی رەگدارە، کە  
 رەگەکە ی بۆ سەر دەمانێک دەگەرێتەو.. ئەو تاکیکە  
 کە پێکھاتە ی ئەو کاروانیە گەورەییە کە سەر قافلە ی  
 سەرۆکەکانی نوح، ئیبراھیم، ئیسماعیل، ئیسحاق،  
 یەعقوب، یوسف، موسی، عیسی و "محمد صلی اللہ  
 علیہ و سلم"ە.

(وَإِنْ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ).

ئەم کارانە گەورەییە ھەر لە رۆژگارانی کۆنەو  
 بەردەوام لە رێگە ی خۆیدا بوو، وە لە جۆرەھا  
 ولاتان لە نیوان میللەتانیکی زۆر- ھەر وەک لە  
 سیبەری قورئاندا ئاشکرایە- لەگەڵ ھەلانیکی وەک و

یهك، ناخوْشیانیك و ناراحه تیانیکی وهك و یهك و،  
 هه موو تافیكر دنه وهیهکی وهكو یهك كه روو له روو  
 روویانداوه. به گومرایی، دلگوئری، سه ریچی،  
 ئاره زوو بهر هستی، نه زیهت و ئازار، زوْلم و ستهم،  
 ترس و هه پرشه لهیهك ترازان و دوور كه تنه وه..  
 رووبه پرووبونه وهته وه، به لام له ساحه كه دا  
 رایانه كرده وه.. به ههنگای تووند و یادموه رییهکی  
 ئارام، له سه ر ریگهی خوْیان بهرده وام بوون.. به  
 یارمه تی و هیوای بوون به خوای گه وره، روویان  
 كرده وته پیشه وه، هه ر نه وانیش له سه ر پهیمانی  
 راستی و دلنیای خوای گه وره ماونه ته وه..

(وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ: لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا  
 أَوْ لَنَعُودَنَّ فِيْهَا فَاَوْحَى إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ  
 الظَّالِمِينَ وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ  
 خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ).

واته: وه نه وانهی كه كافر و بی باومر بوون به  
 په یام بهر هكانی خوْیان گوت: نه مه سویند بیْت له م  
 ولات و سه رزه و ییه ماندا دهرتان دمكهین یان ده بی  
 واز له و دینه بیئن، بگه ری نه وه بو دین و باوه ری  
 نیمه، ئینجا پاش نه وه په روهر دگاریان وه حی بو  
 كردن و تی گه یاندن كه به راستی دهسته و بهسته ی  
 ناهه قیكاران سته مكاران له ناو دمهین، وه بی

گومانیش پاش لەناوبردنی ئەوانە، ئێوە  
سەردەخەین و لە شوینەکانیاندا نیشتەجێتان  
دەکەین، دیارە یارمەتی ئاوا و لە ناوبردنی ئەو  
ستەمکارانە بۆ کەسێک دەکەین کە لە دەسلالت و  
پەیاپەرزی و مەقامی من و، لە هەر شەکانم  
دەترسێ. (ئێبراھیم ۱۳-۱۴).

بارودۆخ، ئەزموون، هەر شە، دلتیای و، پەیمانیکە بۆ  
نەم کاروانە پیروۆز و گەورمیە.. وە تاکیکە لە کوتای  
گەرپانەگە، چاوەپروانی دەکەن و بۆ گەشتن پێی  
ئەو ئەزیمت و نازار و، هەر شە و ترسە بە گیان  
دەیکرن.

لە سێبەری قورئاندا فێر بووم کە لەم جیهانە بێ  
پەردا، بێ بارە ئەو وتەیە " لە خووە دروست بوو و  
کوێرکوێرانە " کە جیگای باوەرە:  
(إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ)...

بەرستی ئیمە هەموو شتیگمان بە ئەندازەی  
دیاریکراو درووستکردوو. (قەمر/ ۴۹)  
(وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ تَقْدِيرًا).

هەموو شتیکی لە نەبوون و "عەدەم" مە دروست  
کردوو بەدی هیئاو، نەك هەر ئەو مەندەش بە لکو  
تەکیڕ و ئەندازەگیری تەواویشی بۆ کرد ..  
(فرقان/ ۲)



هەر نیشیک حیکمەتییکی ھەیە، تێگەشتنێکی  
 شاراوە لەبەر چاوان، چ بگات بە رووکەشە نیگایەك..  
 (فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا).  
 چونکە گەلی شتی وا ھەیە ئێوە خوشتان لی نایە  
 کەچی خوا خێر و چاکەییەکی زۆری تیا داناوہ..  
 (نیسان/ ۱۹)

(وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ  
 تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا  
 تَعْلَمُونَ).

لەوانەیشە لە شتێک ھەز نەکەن و ناخۆش بێت  
 لاتان، بەلام خێر و چاکەیی تێیدا بێت و بەخێرش  
 گەڕێ، رەنگە ھەزتان لە ھەنێ شت بێ و پێشتان  
 خۆش بێت کەچی شەر و خراپ بێت و ئاکامەکی  
 باش نەبێ، بێ گومان خوا خۆی ئەزانێ چ شتی  
 چاکە و چ شتی خراپە، بەلام ئێوە نازانن  
 (بقرە/ ۲۱۶)

ھۆکاریک کە کۆمەڵەی خەلکی کە عەدەتیان پێ  
 کردوو و شارەزا بوون پێی، ھەندێجار ئامانجی  
 دەبێت و ھەندێجاریش ئامانجی نادات بە دەستەوہ.  
 پێشەکیانیک کە خەلکی بە مسۆگەری دەزانن،  
 ھەندێ جار ئەنجامەکانیان بە دوایاندا بێت یان  
 نەیت. ئەمەش بەو شیوەیە کە ئامراز و پێشەکی،

شتانیک نین کہ شوینہوار و نہنجام بیئہ بوون و  
 بیکہنہ دیاردہ، بہلکو داهینہرانہ ہمان ویستی بی  
 سنوورہ کہ شوینہوار و نہنجام دادہہینن و وہ  
 ہمان شیوہ کہ خودی نامراز و پیشہکیانیک  
 داهیناوہ:

(لا تَدْرِی لَعَلَّ اللّٰهُ یُحَدِّثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا).

واتہ: تو جووزانی دوا۱ تہ لاق دانہکہی چی دہبیت؟  
 لہوانہیہ خوا۱ کارزان کاری تازہش پیشبینیت.  
 (تہ لاق/۱)

(وَمَا تَشَاءُونَ اِلَّا اَنْ یَّشَاءَ اللّٰهُ).

وہ ہیج شتیک لہم شتانہ نارہزوو ناکہن، مہگہر  
 ویستی خوا۱ لہ سہر بیت. (انسان/۳۰)

بہلام کہسی نیماندار دہبی لہو ہویانہ سوود  
 وەرگری کہ بوونی ہہیہ، چونکہ بو بہکارہینانی و  
 سوود وەرگری فہرمان دراوہ. تہنہا خوا۱ گہورہیہ  
 کہ شوینہوار و نامانجی تہوانہی داناوہ.. وہ ہہر  
 تہویشہ کہ روونی دہکاتہوہ. دلنیابوون بہ بہزہی  
 خوا و دادپہروہری و زانای و زانستی تہو، تہنہا  
 پہناگہیہکہ کہ شوینی تہمن و تہمانہ.. وہ تہنہا  
 شوینیکہ کہ دل تیدا نارام دہگریت و لہ دوودلی و  
 دلہراوکی بہ دوور دہبیت:

سید قوتب.....

(الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ  
يَعِدُكُم مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ)

له کاتی به خشیندا شهیتان به لینی هه ژاری و  
نه داریتان پی دهدا و پیتان نه ئیت: نه گهر ببه خشن  
لات و هه ژار نه که و نا هیمان بو کاری ناشیاویش  
وهك "رژدی و چرووکی" وه نه به خشین و هه  
تاوانیکی تر هه ئتان نه نیت. خواش به لینی هه زل و  
به هره ی خویتان پی ئهدا، خوا خاومنی نیعمه تیکی  
فراوانه و، زور زانا و به ناگایه به هه موو کردار و  
نیازیکتان. (بقره/۲۶۸)

به دواى ئه و له سایه ی قورئاندا به یادمورییه کی  
ئارام و ناخیکی ئارام و دلیکی روشن به ژیان  
به رده و امیم دهدا و دمستی خوی گه و ره له هه  
کاریک و له هه فرمانیکدا دمبینی و وه له سیبه ری  
پاریزراوی په رومردگار و له ژیر چاودیریکاری  
خودا و مندیک به سه رم دمبرد... سیفات و ناوی پیروزی  
و جی به جیکاریه کانم دمست که و ت..

(أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ)

یا خو کتیه وه لای هاوار و نزای لیقه و ما و داما و  
ناچار و هه ژار دهداته وه، که به هانا هاتنی لی بکا و،  
هانای پی ببات، ئه و به لاو ناخوشیه لادهدات که له  
سه ر شانیه نه. (نمل/۶۲)

(وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ)

هر خوشیه‌تی زال و دست رویش و به‌سر هه‌موو  
عه‌بده‌کانیدا، هر نه‌ویشه له کارزان و کارجوان و

به ناگایه به کاروباری به‌نده‌کانی. (انعام/۱۸)

(وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ)

خوای گه‌ورمش به‌سر گشت کاره‌کانی خویدا زال و  
به‌دمسه‌لآته، به‌لام زوربه‌ی خه‌لکی نه‌مه نازان و، له

حیکمه‌تی کاره‌کانی تی ناگهن. (یوسف/۲۱)

(وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ)

چاکیش بزنان که بی گومان خوا دمتوانی له نیوان  
مرؤف و دلیدا له‌مپهر دانی و، نه‌هیلایت تووشی هیج

خیر و چاکه‌یه‌ک ببیت بویه مرؤف ده‌بی هه‌میشه له  
خوا بترسی و خوی بداته ده‌ست نه‌وو... (انفال/۲۴)

(فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ)

به‌راستی په‌روه‌ردگاریشت زور به ده‌سه‌لآته، بیه‌وی  
هر شتیک بکات ده‌یکات وه هیج به‌رگریکی بو

نابیت. (هود/۱۰۷)

(وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا

يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ  
بَالِغُ أَمْرِهِ)

ھەر كەسك لھ خوا بترسی و سنوورمكانی بپاریزی،  
 خوا دەرۆوی خیری لی دھكاتەوھ وھ رزق و رۆزی  
 دمداتی لھ شوینیکەوھ كە خویشی گومانی نەدەبرد.  
 وھ ھەر كەسك پشت بە خوا ببەستی دواي  
 بەكارھینانی ھۆگار، نەوھ تەنیا خواي بەسە و  
 كاروباری بۆ ناسان دمكات، چونكە بی گومان ھەرچی  
 خوا بپاری لھسەر بیٹ ، ھەر ئەنجامی دەدا و  
 دەیگە یەنیتە جی... (تەلاق/۲و۳)

(مَا مِنْ ذَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا)

ھیچ دەمبە و رەو كەریك نییە مەگەر خوا پێشە  
 سەری گرتووە. (ھود/۵۶)

(أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ)

نایا ئەی پێغەمبەر! ھەر خوا بەس نییە بۆ بەندەي  
 خۆي (موحەممەد) لھ كاتی ھەموو خۆشی و  
 ناخۆشیە كەدا؟ وھ ھاوبەش دانەران بە جگە لھ  
 خوا" بە بتەكان" دەرستیئن! (زمر/۳۶)

(وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ)

خوا ھەر كەسك بی ریز و سووكی بكات" بە ھۆي  
 لاساری خۆیەوھ" ئیتر ھیچ كەسك ناتوانی ریزی لی  
 بنیت و بەرەو بەختیاری بەینیتەوھ. (حج/۱۸)

(وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ)

وہ ھەرکەسێک خوا گومرایی بکا، بە ھۆی کەللە رەقی  
خۆیەو، ئیتر ھیچ رێ نیشاندرێکی بۆ نابێ،  
کەسێکی تر ناتوانێ ئیمانی لا شیرین بکا و، باوەری  
بێ بەیئەت. (رعد/۳۳)

ھەرودھا ئەو ھش فیڕبووم کە دەستی خوای گەورە لە  
ئیشدا یە و، لە رێگەیەکی تایبەتی خۆی بەکاری  
دەھێنێ. ئێمە مافی ئەو ھەمان نییە کە داوا لە خوا  
بکەین کە کاروبارەکان بە ھەرچی خیراییە بجێتە  
پێشەو و ئەنجامە کە شیمان پێ نیشان بدات.  
ھەرودھا مافی ئەو ھەمان نییە کە خۆمان لە کاروباری  
خوای گەورەدا ھەلقورتین و نابێ بۆ خوای گەورە  
پلان دابنێین و نەخشەی بۆ دابڕێژین و رێگای پێ  
نیشان بدەین، چونکە- لە سایەی قورئاندا ئاشکرایە-  
شەریعەتی خوای گەورە دانراوە تا لە ھەر  
ناوچەیەک و ھەر ھەنگاوێک لە ھەنگاوەکانی گەورە  
بوونی مەرۆ و لە ھەر یەک لە بارودۆخی  
بەردەوامی کە لە یەک ھەیکەل و رەگەزێکن. یاسای  
خوای بۆ ئەو مەرۆیە کە لەسەر ئەم زەویە خاکیە  
کە ژیان بەسەر دەبات دانراوە، لەو ھەنگاوە ناوچە  
سروشتی مەرۆ و نرخێ ھێز و توانا و لیھاتووی و  
دەسلالت و لاوازی و حالەتی جۆراوجۆر کە  
بەسەریدا دێت و تووش دەبێت، لە راویژ بە دووری

گرتوو و حسابی گرنگی دانی بو کردوو. خوای  
 گه وره سه بارهت بهم بوونه که مرویه بهدگومان  
 نابیت تا هه ل و ده رفهت و ئیشی نهو له زه ویدا به  
 گومانه وه ته ماشا نه کات یان له شیومه که له  
 شیوو هکانی ژیا نی یان له کاتی ته نیای یان به  
 ناو نیسانی نه ندامیک له هه یکه ل کو مه لگه- نرخ ی  
 نهو نه زانی. هه رو هها خوای گه وره به دوای خه یالدا  
 ناگه ری تا له کاتی به ناگانه بووندا، تا نه م بوونه و مره  
 به رز تر له مه نزلگایه که هه یه تی جیگای بکاته وه  
 یان زیاتر له توانای خو ی و نهو ئیشه ی خو ی زیاتر  
 داوای لی بکات، به لکو رجاو ی هه موو سروشتی کی  
 مرو ی خوا پی دراوانه ی کردوو، سروشتی که له  
 روژی یه که مه وه له سه ر نهو سروشته و له گه ل نهو  
 سروشته نار دوو یه تی بو نه م دنیا یه.. له هه ردوو  
 حاله ته که دا.. تا کی و کو مه لگه ی، پایه کانی فیت رمت و  
 بنه ما کانی سروشتی نه و منده روو کاری و ئاسان نییه  
 تا له گه ل نهو یاسا دانرا ودا ری که هو ی له گه ل  
 ئیشارهت کردن به پینوسی که بدروه شیته وه.. مرو  
 هه مان نهو دیار ده یه یه به بوونی هه مان سروشت و  
 نارم زوو هکان و ویسته کان، هی ز و توانا کان، ناینی  
 په رومردگار دهستی ده گری و تا به رووی به رزترین  
 پله ته واو که له سه ر حسابی سروشت و نهو ئه رکه ی

بۆ دانراوه بەرزى بکاتهوه. ههیکەل و سروشت و  
 گورخى "پتهوى" ژيانى له ريگايهكى تهواو که روو  
 به خوى ههيه، ريژى دهگریت و چون ئاينى خوى  
 بۆ روژگارێكى دريژ- ماوميهك که تهنها دروستکراوى  
 ئەم مرويە وه نيژمى ئەم قورئانه، که پى شارەزايە  
 و دميناسى- دانراوه، له بهر ئەوه بۆ بهديهينانى  
 ئامانجانێكى گهوره و خوشهويست له ريگايه که  
 ريگاگهى بهرهو رووى خوايه، نه بهتاو "بهلهز" بووه  
 و نه لادراوى بووه. له رووبهروويدا کاتيکى دوور و  
 دريژه که نه تهمهنى کهسيك سنوور و کوئايهکهى  
 دهزانرى، وه نه خواستانىک و خواستى تايبهتى - که  
 دهترسى مردن ئەو له گهياندى بۆ کوئاي بى  
 سنووورێک رايگرى- چهرخى زهمانه خيتراتر بکات و  
 ههروهك لايهنگرانى ريباز و نامه نووسانى زهوينى  
 تووشى ئەم دلپاوكيى و بهپهلهيهن و ياساى  
 تايبهتى به قوتابخانهى خوى تهنها بۆ يهك  
 جيل "نهوه" بهکارى ديئن وه دهستبهجى به دواى  
 ههليکى بهسوودى زووگرن، وه چون تاقهت و تواناى  
 ههنگرتنى ههنگاوانى ئارام و ريك و پيکى نيبه له  
 هاوهمنگى و هاوکارى لهگهڵ سروشت  
 هاوانهنگ دووره پهريژى دهکات و لهم ريگه لارو  
 بى خوگريه که دهپوون، کوشتن و کوشتارگهکان



سەرھەلەمدەن و خوینیش پڕ دەکات و نرخى و  
 پێزانینی هەست و شعور تێکدەچیت. وە کردەوه  
 باش و جوانەکان دڵخۆرپە و دڵپراوکی و تووشی  
 پشێوی دەبن، لە گۆتایدا خۆشیان تێکدەشکێن و  
 نووسەرە "نامەنووسە" ساختەکارەکانیان، دەکەونە  
 ژێر پێکی "چەکۆشی" فیتەرەت کە دۆخی لادراوی  
 لەسەر نییە و توانای خۆ دانە پالێ پێوە نییە. لوول  
 و خوار و خێج دەبن. بەلام ئیسلام لەسەرەخۆ و  
 ئارام لەگەڵ سروشت هاوھەنگاو "یەکگر" دەبیت،  
 هەندێ جار لێرمووە دەبیاتە ئەوێ و لەوێ رایدەگرێ،  
 وە چون لە رێگەى راست، لابادات، ئەوا رێنوینی  
 دەکات و دەپخاتە سەر راستە  
 رێگا "سیراتەلۆستەقیم"، بەلام ئەو لە ناو نابات و  
 لێکی ناکاتەوه، بەلکو لەگەڵیدا لەسەرەخۆ دەبیت و،  
 وەکو کەسیکی باش و دڵبەناگا، کردەوه جوان کە  
 پێشواویشی رێگا و پلانی ئامانجی خۆی دروست  
 کردبیت، لەگەڵیدا لەسەر خۆی دەنوینێ و رێنوینی  
 دەکات.. ئیسلام دەزانیت ئەوەی لەم دەورە "خولە"  
 کامل و تەواو نەبیت، لە خولی دووھم یا سێ یەم یا  
 دەیەم یا سەدەم یا ھەزارەم، .. تەواوی بکات، چونکە  
 روژگاری درێژ و ئامانجی رووناکە، وە رێگای گەشتن  
 بە ئامانجی گەرنگ و گەورە ھەم درێژ دەبیت،

هەر وەك چۆن درەختىكى گەورە دەرویت و  
 رەگەكانى خۆى لە دلى زەويدا دادەچەقینی و وه لق  
 و پۆپەكانى سەرسەوزو پەر و گەش دەبیت،  
 ئیسلا مېش هەر وەتر دەرویت و لەسەر خو و بە  
 ئارامى بالا دەكات و بە سادەى دەچیتە پېش و بە  
 يادەوهریهكى ئاسودە، سەربەرز دەكاتەو و گەردن  
 بەرزانه دەروانىت، سەرمەنجام "لەكۆتايدا" هەر ئەو  
 دەبیت كە ويستی خوای گەورەى و ويستی ئەو  
 دەبیت.. هەندى جار تۆ و لەگەل هەلكردى  
 تۆفانانىك لە ژىر سووچى لىن دەشاردیتەو و  
 هەندى جار كرمەخۆرە پەيدا دەكات، وه چ بگات  
 بەوەى كە توونىبوونى تۆو كە بە نېمچە سووتاوى  
 دەمىنیتەو، وه زەمانىك سىلاوكان دەپخەنە ژىر،  
 بەلام جوتيار بينەر و دووربين دەزانى كە تۆو كە  
 ماومتەو و لە كۆتايدا لە لابهلاى  
 چينىك "كۆمەلەيهك" دەردەچیت و سەردەردەكا و،  
 وه بۆ ماوهریهكى درىژ لەسەر ئەم هەموو بەلایە  
 دەروانىت.

بۆيە نە دەكویتە هەلپە و نە رىگاش دەدات  
 ناراحتى و دلەپاوگىي رووى تىبكات. بەلكۆ بۆ  
 سوود گەياندن و سوودوهرگرتن لىي، جگە لە هووى  
 سروشتى و سروشتە نەرم و ئارام، وه هاوھەنگا و

هاودمگ و به خشه‌نده و میهرمبان، سوود  
 و مرناگری.. وه ئه‌وش هه‌مان سووننه‌تی ئیلاهییه که  
 له شاره‌گی هه‌موو بوونه‌هر و ره‌وانه.  
 (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا).

هه‌رگیز تو گو‌رانکاریت دمست ناکه‌وی له باوو  
 برپاره‌کانی خوادا. (احزاب/۶۲، فاتیر/۴۳،  
 فتح/۲۳)

حق "ماف" له ئاینی خوی و له بینای بووندا،  
 شتیکی ره‌سه‌نه. ئه‌وش نه‌ک ئاراسته‌یه‌کی  
 زووتی‌په‌ر و زووگه‌ر، وه نه‌ پێشه‌اتیکی بی  
 چاوهر‌وانی و بی ئاراسته‌یه. به‌کو په‌رومردگاری  
 پایه‌به‌رز حه‌قه و به‌س، وه له زاتی گه‌وره‌یدا هه‌ر  
 بوونی‌ک رازینه‌یه‌کی له‌به‌رده‌کا:

(ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ  
 الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ).

ئه‌مه‌ش به‌و هۆیه‌وه‌یه که ته‌نیا خوا، په‌رومردگاری  
 راسته‌قینه‌یه‌و پایه‌به‌رز و گه‌وره‌یه‌و، وه  
 خوایه‌کانی تر بوو‌جن.

نیشان‌دانی ئه‌و ئالوگور و ده‌سه‌لاته‌ هه‌ر بو ئه‌وه‌یه  
 ئیوه‌ دلتیابن که هه‌ر ئه‌و خوایه‌ راسته، بی گومان  
 ئه‌وه‌ی ده‌په‌ره‌ستن جگه‌ له خوا ناره‌واو پوچه‌له، وه  
 بی گومان ئه‌و خوایه‌ بئند و گه‌وره‌یه.. (لقمان/۳۰)

خوای گه‌وره ئه‌م دونیا‌یه‌ی له‌سه‌ر  
ئه‌ساس "بنه‌رمت"ی حه‌ق دروست کردوو و له‌گه‌ڵ  
ئه‌و باتڵ و پووچانه تێکه‌ڵ نابێت.  
(مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ).

بێ گومانیش خوای کار دروست ئه‌و خۆر و مانگه‌ی  
بی‌هه‌وده دروست نه‌کردوو، به‌لکو به‌هه‌ق و دروست  
به‌ده‌یه‌یناوه.. (یونس/ ۵)  
(رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ).

ئه‌ی په‌روه‌ردگاری ئێمه‌! هه‌رگیز تو ئه‌م  
دروستکراوه پر له ورده‌کاریه‌ت بی‌هه‌ده‌و بێ ئامانج  
دروست نه‌کردوو، تو له‌هه‌موو ناته‌واویه‌ک پاک  
رائه‌گرین ده‌سا تو‌یش له‌سزای ناگر بمانپاریزه. (ال  
عمران/ 191)

(وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ  
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ).

واته‌: ئه‌گه‌ر هه‌ق و راستی خوا دوا‌ی هه‌وا و  
ئاره‌زووی ئه‌وان که‌وتبا، چۆنیان بێ خۆشبا هه‌ق  
ناوا بووبا، بێ گومان ئێستا سیستمی ئاسمانه‌کان و  
زه‌وی و هه‌ر دروستکراویکی تریش تێپایاندایه  
ده‌شیواو تێک ده‌چوو، چونکه‌ بوونه‌وه‌ر له‌سه‌ر  
بناغه‌ی دادپه‌روه‌ری و دادگه‌ری  
دامه‌زراوه... (مومنون/ ۷۱)

حەق بە ناچارى دەبى ئاشکرا بکرىت و سەرکەوت و کارامە دەبىت، وە باتلىش دەبى شکست بخوات و لە مەيدان دەرکرىت.. ئەگەر رووى فرمانەکە جگە لەمە بىت، لە کۆتايدا هەر وا دەبىت و سەرکەوتنى حەق مسۆگەر دەبىت:

(بَلْ تَقْدِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ).

نا ئەو دەستوورى ئىمە نىيە: بە لکو ئىمە دەمانەوئ بە هەق باتل بکوتىن و داغانى بکەين و لە رىشەى بکيشين.. (ئەنبيا/ ١٨)

خىر و چاکە و باشە چونکە وەك حەق رەسەنن، و ومکو زەوى دەمىنىتەو:

(أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ).

واتە: ئەو خوايە لە ئاسمانەو ئەو بارانىكى باراند ئىنجا هەر شىو و دۆلىكى پراوپر بارستايى خوئ باران کرد و لافاوى لى پەيدا بوو، ئەوجا ئەو سىلاو و لافاوە پووش و پەلاش و کەفەيى زورى لەگەل

خۆیدا هەلگرت وە لى جىابوو وەو، ئاوەكەش  
 بەروونی دەرکەوت، وە هەروا نمونە و مەسەلىكى زۆر  
 دىنيته وە بەو كانزانەى وەك "زىر و زىو و ئاسن و  
 مس" كە لەسەر ناگر دەتوینرێنە وە بە مەبەستى  
 پالوتن و وەدەستەینانى كەرەستەى جوان و خشلێك،  
 يان بە مەبەستى درووستکردنى هەر شتىكى تر كە  
 دەبێتە هوى ژيان و ژىوار.. بەو شیوەیە خوا مەسەل  
 و نمونە بۆ هەق و باتل، دىنيته وەو لىكیان  
 جیادەكاته وە، جا كەف كۆلەكە لە ناو دەچى و  
 دەروا و فرى دەدرىت، چونكە هیچ قازانج و خیرىكى  
 تیا نابیت، بەلام ئەوەى كە بەهرە و كەلك بە خەلك  
 دەگەيەنیت، وەكو ئاوەكە، يان وەكو مەودای فلزى و  
 كانزای لە زەویدا دەمىنيته وەو بەرقەرار دەبى، خوا  
 بەو شیوەیە نمونە دىنيته وە بۆ نیمان و باوەر، بۆ  
 كوفر و بى پروای... (رمعد/۱۷)

﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ  
 طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ تُؤْتِي أَكْلَهَا كُلُّ  
 حِينٍ يَأْذِنُ رَبُّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ  
 يَتَذَكَّرُونَ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ  
 مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ

سید قوتب.....  
 آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ  
 وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ.

نهری تو نازانی که خوا چوں مه سهل و نمونه  
 دینیته وه بو وشه یه کی پاک و خیردار و  
 سوودبه خش که ریشه و رهگی له نیو زه ویدا جیگیر  
 بووبی و لق و پوپه که شی چووبی به ئاسماندا هه موو  
 کاتی که کات خوی هات بهرو میوه جاته که ی به  
 فه رمانی پهروه ردگاری خوی دمد، وه خوا "جل  
 جلاله" وینه و نمونه ی وردو و سوودبه خش  
 دینیته وه بو خه لکی تا به شکو بیربکه نه وه و غیره ت  
 و په ند بگرن.. نه و جا نموونه ی وشه ی پیس و ناپاک  
 و بی خیر و به ره که ت "شیرک" وه کو دره ختیکی  
 پیس و ناپاک و بی سووده به ریشه وه هه لکی شیرابی  
 و له سهر زهوی فری درابی، مانه وه قه راری نه بی،  
 جا شیرک و بی باوه ریش هه رچه نده کیو و دشت و  
 دم ریاکان پر بکا و بیکاته هه راو هو سه، بهو دره خته  
 بیسه یه ده چی که به ریشه وه هه لکی شیراوه و فری  
 دراوته سهر زهوی و ناجیگیره، چونکه هیج نه سل و  
 بنه مایه کی نییه که به لگی زیری و زانستی  
 پشتگیری لی بکا، جا نه وانه ی که باوه ریان به خواو  
 به گشت بریاره کانی خوا هیناوه، به هو ی نه م وشه ی  
 جیگیر و نه گو راره ی "لا اله الا الله" وه خوا پیگه یان

قايىم و سابىت ئەكا لە ژيانى ئەم دونيا و لە ژيانى ئەو دونيا و ستەمكارانىش گومرا و سەر لىشىواو دەكات خوا بىهوى هەر شتێك بکات، زۆر بە ئاسانى دەيکات... (ئىبراھىم/ ۲۴-۲۷)

ئايان ئەو جۆرە بىرکردنەو چ باوەرپێك و دۇنيابىهك دەهيئيئە بوون؟ چ ئارامى و سكونايەتيك دەگەيەنيئە بە دل؟ چ ئيمان و باوەرپێك سەبارەت بە حەق و خيەر و چاكە دەهيئيئە بوون؟.. وە ئەم راستىيە بچووگە چ هيئەز و موسەيتەربوونيك لە دەروون و چ توانايەكى دلى بە مەرو دەگەيەنيئە دەهيئيئە بوون؟ لە ژيەر سايەى قورئان، لەم قۇناغەى ژيان رۆشتوو و پى بە هەنگاوى باوەرى راستەقىنە و باوەرى نەگۆر ناو.. وە دۇنيا بووم كە هيچ جۆرە چاكەيەك و بو دانىشتوانى ئەم سەرزەوييە و هيچ ئەمن و ئاسايشيئە بەشى ئەم ئادەميەتە نابيئە و پيشكەوتن و بەرزى و بەرەكەت و پاكي و هاوھەنگاوى و هاودەنگى لەگەل ياساى دونياى و سەروشتى ژيان.. بە دەست نايەت مەگەر بە گەرانبەو بۆ لاى خواى گەرورە.

گەرانبەو بۆ لاى خوا-بەو شيوەى كە لە قورئاندا هاتوو- يەك شەكل و يەك رینگا زياتر نيبە، تەنھا يەك رینگا نەك زياتر، وە ئەو گەرانبەوئەش بۆ هەموو



کاروباری ژيان. به نایینی خوای بهرنامهی خوايه که پێداگریهکهی خوای گهوره له کتێبهکهی خوای هورنانی پیرۆز روونی کردۆتهوه.

وه ئهوهی که نادهمیته له ژيانی خوای، تهنها ئهوه کتێبه بکاته دستووری خوای، وه له کاروباری خوای دادی "دادفانی" تهنها بو پێش ئهوه بهریت. بێجگه لهم حالته، جگه له فساد لهسه زهوی و بهدبهختی خهڵکی و راوستاو له چلکاو رمشی خهست و فهرمانبهرداری نهفامی، نابیت و وه له جیگای خوا پهرمستی ئارهززو پهرمستی برهوی دهپیت:

(فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا يُغْنِي عَنْكَ الْغَنَاءُ وَهُمْ  
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ بَغْيِرَ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ  
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ).

خۆ نهگهر وهلامیان نهدايتهوه تهياتوانی نامهیهکی تر بێنن ئهوه بزانه که نهوانه ههر پهپرموی له ئارهزووی خوایان نهکهن چ کهسی گومراتره لهو کهسهی پهپرموی ههواو ئارهزووی خوای کردووه، بێ ئهوهی هیچ رێنۆینیکی له خواوه ههبی..؟ بهراستی خواش رێنۆینی گهلی ستهمکاران ناکات. (قهسهس/ ۵۰)

دادقانی بردن بو ئایینی په رومردگاری، که له کتیبه کهیدا قورنان یاساکان باسکراوه، نه "سنت" هوه نه "مستحب" و نه شوینی هه ئبژاردنه، به لکو په پرهی کردن له یاسای نه م ئایینه، ئیمانیه و

په پرهوی نه کردنی لای بی ئیمانیه  
(وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ...).

بو هیج بیا و ژنیکى پروادار نییه کاتى خوا و په یامبه ره کوهی بریارى کاریکیان دا سه پر شتک کرانیان بو هه بی له کاره که یاندا..  
(نه حزب/ ۳۶)

(ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّهُمْ لَن يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ).

له پاش کیشی خاوه ن نامه کان، ئیمه نه تۆمان خسته سهر بهرنامه و شه ریه تیک له ئایین، جا تو ش شوینی بکه وه و به پوختی په پرهوی بکه، شوین هه واو هه وس و نارم زووی نه و نه زانانه مه که وه، بی گومان نه وانه هیج شتیک له خوا وه له تو دوور ناخه نه وه، نه گهر شوینیان بکه ویت، که وا بوو

هیچ کات تالەموویەك لە شەریعەتەكەى خوا لا  
 نەدەیت، بئى گومان ستهمكاران بە شىرك، یار و یاومر  
 یەكترن لە دنیادا وە پەرمستروای هەقیش "الله"  
 یارو دوستى پاریزگارانە و سەرپەرەشتى هەموو  
 کارێکیان ئەکات (جاسیە/ ۱۸، ۱۹)

..بۆیە نیشەكە زۆر جیدیە.. نیشە ئەساسیەكە  
 عەقیدەییە.. نیشەكە ئەومیە كە پەیوەندی بە  
 خۆشەختی و بەدبەختی ئەم ئادەمیەتە هەیە و  
 دانراوە. ئەم ئادەمیەتە -كە دروستکراوی خوايە-  
 قوفلەکانی سروشتی جگە لەووە كە بە کلیلە  
 دروستکراوەکانی خوا ناکرێتەووە، نەخۆشیەکانی  
 كەم نابێتەووە و ئازارەکانی ئارام نابنەووە و مەگەر بە  
 دەرمانیك كە لە لایەن خۆی گەورە دەست بکەوێت.  
 پەرورەدگار کلیلی هەر دەرگایەکی داخراو و دەرمانی  
 هەر نەخۆشیەك تەنها بە پەیرەوی کردن لە ئایینی  
 خۆی گەورە دەست دەکەوێت:

(وَنَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ  
 لِلْمُؤْمِنِينَ....).

ئێمە لەم قورتانەدا بوو تۆمان ناردوووە ئەى  
 موحمەمەدە صلی اللہ علیہ و سلم گەلى ئایەت و  
 سوورەت دادەبەزێنین كە مایەى شیفای و  
 چاكبوونەوویە لە نەخۆشی، نەفامی، گومرایی و

سه رلیش یواوی دلّه کان، ره حمهت و به زمی و  
مهرمانیشه بو خه لکی پروادار.. (ئیسراڤ/ ۸۲)  
(إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلّٰثِي هِيَ أَقْوَمُ....).

بی گومان نه م قورئانه بومان ناردوون، ریگا و  
به رنامه یه کی و ا نیشانی خه لکی دمد، که راسترین  
به رنامه و ریگایه.. (ئیسراڤ/ ۹).

به لام نه م ئاده میه ته نایه وی که قوفل بباته پیش  
دروستکه رمکه ی و نه خوشیش بباته پیش  
وهدیهینه ری، سه بارمت به کاروباری خوی و کاره  
مرویه کان و وه خوشبهختی و به دختی خوی،  
نایه وی هه مان نه و ریگا بگریته بهر که له باره ی  
کاروباری دمستگا کان و ناله تی مادی هیج و بی نرخ  
که له پیویستییه کانی رۆژانه ی بچووکی نه و سوودی  
لی و مرده گری، خستویه تی پیش و خوی پیوه  
گرتووه.

چ ئاده میه ت ده زانی که بو دووباره دروستکردنه وه و  
ئیشپیکردنی فلان دمستگا، دمی له نه ندازیاریکی  
کارگه یه ک بانگ بگریت که نه و دمستگای دروست  
کردووه، به لام نه م ریسا و بنه مایه له سه ر خودی  
مرؤ جی به جی نابیت، تا مرؤ بگه رپنیتیه وه بو  
کارگه یه ک که لیوه ی هاتووه و جگه له پهروه مردگاری  
رازینه ر دمستوور و مرنه گریت و فه رمانی تر قبول

نەكات كە ئەم دەستگا سەر سۆرپھینەری بەدی  
 ھیناوە، دەستگایەکی سەر سۆرپھینەر و گەورەو  
 بەنرخ و دەولەمەند و وردەکاری ھەیکەلی مەرۆ،  
 دەستگایەك كە رینگای ناو و دەرەوی نازانی جگە  
 لەوێ كە دروست و پەرەردەمی کردووہ:

(إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ  
 اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ...).

بەرەستی ئەو بە ھەموو نھینی نیو دل و سینەکان  
 زانیە، مەگەر خوا نازانی کێی دروست کردووہو  
 چۆنی دروست کردووہ، لە کاتی کدا زۆر وردبین و بە  
 ناگایە؟

بەدبەختی ئادەمیەتی گومرا ئێرەدا بووہ.  
 ئادەمیەتی بیچارە و سەرگەردانیك كە لە رووی  
 پیشکەوتن و بەرزى و ھیدایەت و ئاسوودە و  
 خۆشبەخت نابینیت مەگەر ئەوێ كە سروشتی مەرۆ  
 بگەرپنیتەوہ بو دروستکراوی گەورە. ھەر وەك  
 ئەوێ كە دەستگایەکی ھیج و بێ نرخ بباتە پیش  
 دروستکراوی بچوکی و بوێ بگەرپنیتەوہ.

لاوەبردنی ئیسلام لە پلەى پیشەوای و فرمانی  
 رابەری ئادەمیەت، بێ گومان رووداویکی ترسناك  
 بووہ لە میژووی ئادەمیەتدا و وە بە بەلایەکی

پشتشكۆن لە ژيانى مروّفا تۆمار دەكات، بەلایەك  
كە ئادەمىيەت لە مێژووى خۆیدا نەیبینیو:

ئىسلام فرمانەرا بەرە گرتنى كاتى بە دەستگرتوو كە  
زەوى تووشى خراپە بوو و وە ژيانىكى بۆگەن و  
راپەرانی خراپە، وە ئادەمىيەت ھەموو  
بەدبەختىيەكى لە دەستى ئەم راپەرە گەنارەنە "بۆن  
پىسانە" چىشتبوو، و:

(ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي  
النَّاسِ).

پشيو، واتە: برسيتى و قات و قىرى و گرانى،  
نەئەمنى و خنكان و نەخۆشى و بومەلەرزە لە بەژوو  
و دەريادا بەديارگەوت، بە ھۆى تاوان و گوناھى  
خەلگەو... (روم/۴۱)

ئىسلام بەم قورئانە و بەو بىرکردنەو نوپىيە كە  
قورئان بە ديارى ھىنا بووى، وە بە ئاينىك كە ھزرى  
خۆى لەو وەرگرتوو، دەسلەلتى رىبەرى لە دەست  
چوو. ئەم ئىشە لە داىك بوونىكى تازە بوو بۆ مرو،  
لە داىك بوونىك كە لە راستیدا زۆر گەورەتر و باشتر  
لە لە داىك بوونىك كە لە گەلیدا ھەنگاوى لە گەل  
ژياندا ھەلھىناو و سەر لە نووى بۆتە ژيانى ئەو. ئەم  
قورئانە ھزرىكى نوپى لە بوون و ژيان و دەستوور  
بۆ ئادەمىيەت ھىنايە بوون و كرىيە ديار دەيەك بۆى.

ھەر بەو شیۆە کە گۆمەلگەى راستەقینە تاییبەتى  
 کرد بە کەسێک کە پێش ئەوێ قورئان پێشھاتى بۆ  
 بکات، تەنانت تێرۋانینیشى بۆى کێشە دەبێت.  
 بەلێ، پاکى و جوانى، گەورەى و بەرزى، فراوانى و  
 سادەى، ھەقبیژ و ھەفگەرى، ھاودەنگى و  
 ھاوھەنگاوى، ھەموو ئەمانە بە شیۆەپەك  
 بەراستىھووە چەسپا کە ئەگەر وىستى خوا نەبێ لە  
 ژێى سێبەرى قورئان و رێگا و ئاینى بەپێشھات بێ،  
 نەدەچوو دەلى نادەمیەتەووە. پاشان ئەم بەلایە  
 پشتشکێنە واتە بەکەنابردنى ئىسلام لە ئەمرى  
 رێبەرایەتى، ئەویش درایە پالى. پێشەواپەتیاى لە  
 دەست ئىسلام سەند تا نەقامى جارىکى تر لە شەکل  
 و شیۆەى جۆراوجۆر لەسەر نادەمیەت فەرمانپەرەى  
 بکات. ئەم شیۆە، ھەزرى ماددەگەرى بوو کە  
 نادەمیەتى ئەمرو پێ سەرگەرم و دلخۆشە ھەرۋەك  
 ئەوێ مندالێك لە ھەبوونى جل و بەرگى تازە و  
 رەنگا و رەنگ و بوکەلەشووشە و یارى مندالانى  
 جۆراوجۆر، شاگەشکە و خوشحال دەبێت. لە دۇنيادا،  
 دەستەپەك لە گۆمراکەر و سەرلەشیواو فیلباز و  
 دۆژمنى نادەمیەتن کە ئاینى خوا لە تايەك و، نوێ  
 بوونەووە مرو لە جیھانى ماددە لە تايەكى تر  
 دادەنێن، ئەو کاتە بە نادەمیەت دەلێن: ھەلبێژرن!

يەكئى لەم دوو رىگە ھەلبژىرن: يان رىگای خوا لە  
 رپى ژيان بگرەبەر و، وە لەھەر شتێك دروستى  
 كردوو و دایناو دەستى مرۆ لە جیھانى ماددەدایە  
 و دوورى لىبگرن، يان لە بەرووبوومى زانست و  
 زانیارى مرۆ سوود وەرگرە و لە رىگەى خوا بە  
 دووربە، ئەم ھەنگاوە، فێلە پيسە و زۆر فێلبازانە و  
 فێلکاریە تەردەستىكى پيسە. بە ھىچ شىوہیەك  
 دارشتنى پرسەكە بەم جوۆرە نییە.. ئایینی خواى  
 ھىچ كات دوژمنى داھێنان و دۆزینەووە نوێ  
 بوونەووە مرۆ نییە. بەلکو برمودان بەم نوێ  
 بوونەووە و رینوینی یەى ئەوان لە رىگەى راست و  
 دروستە. تا مرۆ بتوانى لە پلەى جینشینی و ئەرکی  
 خۆى بە باشترین شىوہ لە سەر رووى زەوى  
 بگەيەنیتە ئەنجام، ئەو پلەيەى كە خوا پى داوى و  
 بو بەجیگەياندننى توانایەكى داو. توانا پێچ پێچى و  
 شاراوكانیش پى بەخشیوى كە بتوانى بە ئەرکی  
 خۆى ھەلسى. لە یاسا و سوننەتى دونیای بە ھەمان  
 شىوہ خستوو یەتیە ژىر فرمانى خۆیەووە و، وە لە  
 خزمەتیا دایناو و كە لە رىگەى ئەنجامدانى ئەم  
 كارە و ئەم فەرزە یار و یارمەتى بخوازى. خواى  
 گەورە لە نىوان دروستکردنى مرۆ و دروستکردنى  
 ئەم دونیا ھاوئاھەنگى داناو، تا لەسەر ژيان و



كاروبارى نوؤ بوونه وه به توانا بىت. داهىنان و نوؤ  
 بوونه وه كانى به هه مان شىوه به رىستن، عىبادەت  
 ئەژمار دەكرىن و وه هۆكارىك لە هۆكارەكانى  
 سوپاسگوزراى لەسەر نىعمەتەكانى خواى گەوره  
 ئەژمار دەكرىت و وه نىشانەى پاپەندى به پاراستنى  
 مەرجى بوونى پىچەوانەى كه به هۆى ئەوه دەبى  
 دۆربەندانە نىش بكات و بكەوێتە جوولە كه خواى  
 گەوره پى خوۆش بىت و رازى بوونى ئەو بە دەست  
 بهىنىت. ئەوانەى كه ئاپىنى خواى گەوره و رىگەى  
 خواى لە تاپەك و، نوؤ بوونه وهى مرۆ لە جىهانى  
 ماددە لە تاپەكى تر دادنىين، لە راستىدا زۆر بە دەبين  
 و بە دەزرەن. هەركاتى ئادەمىيەت ماندوو و مەلۇول و  
 سەرلى شىواو و سەرەورۆ بىت، لەو رىگەى كه  
 گرتوويەتە بەر لە سەرگەردانى و، وا وهىلاى، بىزار  
 و بىزانەدن بى و، بىهوى سارەوانىكى دلسۆز و  
 رابەرىكى دلسۆز، گووى داخىرى و خووى لە  
 مەترسىگا بە دوور بگرىت و لە ژىر سىبەرى  
 پارىزراوى پەروەردگار بىرەوتى و، هىرش دەكەنە  
 سەرى و دەيتۆرىن.

لەم رووهوشەوه، دەستەى دووهم هەم هەن كه چاكە  
 خواز و چاكىرن.. بەلام ئەوانەى بچوك بىرەكەنەوه  
 لە هەموو شوئىنىك نوارپان نىيە و خاوەنى هەستى و

تېگەيشتىنى قوۋلىيان نىيە. دۆزىنەۋە و  
 داهىنانانەكانى مروۋ لە ساحەى ھېز و ياساى  
 سروشتى ئەوانى مات و مەلوول كىردوۋە. ۋە  
 سەرکەۋتنەكانى مروۋەكان لە جىھانى ماددە، ئەوانى  
 شىت و دىۋانە كىردوۋە، ئەم سەرگەردان و سەرلى  
 شىۋاۋىيە كە دل لە ژېر دەستيان دەرھاتوۋە و ۋاى  
 لىكىردوۋن كە ھەموۋيان چاۋ لەو بىكەن، ئاۋىنەى  
 ھىز و شعورىيان بەۋ شىۋە نىشانى داۋە. كە لە نىۋان  
 ھىزانى سروشتى و نرخى ئىمانى جىاكرىدەۋە  
 بھاۋىژرى و كاريگەرى راستى ئەم نرخە ئىمانىانە  
 كە لە خودى دونيا و بىنەپەرتى ژيان حاشا ھەلنەگرى  
 جى قبولكرىدن نىيە، ۋانەبىنرى و ھىزانى سروشتى  
 و ھىزانى ئىمانى لە يەكتر جىياىكەنەۋە!

ئەم گروپە بۇ ياساى سروشتى خالىكى تىر و تەسەل  
 دادەننن و بۇ نرخى ئىمانى، بە رىگاي جىاۋاز رازىن،  
 ۋە بىرواشيان ۋايە كە ياساى سروشتى بى كاريگەر  
 بوون لە نرخ و بەھاي ئىمانى ئەۋا بەردەۋام دەبن  
 لەۋ خالە و بەروۋبوۋمەكەى بەرھەمدار دەبىت،  
 خۆزگە خەلكى ئىمانىيان دەبوۋ و خۆزگە ئىمانىيان  
 نەدەبوۋ، خۆزگە نايىنى خۋايان پىش دەخست يان  
 دوورىان لى دەگرت، خۆزگە لە ياساى خۋاى دەستوور  
 ۋەردەگرن و رىگاي شەرىعەتەش لە پىش دەگرن،

خوزگه له ياسا دەستکردەکانی مروی پەڕپەڕەکان  
 دەکرد و وە بە فەرمانی خواستەکان و ئارەزووەکانی  
 خۆی بە ئی "لبیک" یان دەکرد! بە ها ئیمانییهکان  
 ھەر وەك یاسا سەرووشتیەکانی تر، بە شیکە لە یاسا و  
 سووننەتی خۆی و بە تەواوی پەکسان و  
 پەڕپەڕەکانی تووند و تۆل لە نیوانیاندا ھەیە. وە  
 ئەنجامەکیان پێکەو بە سەراوە. ھەرگیز لە ھزر و  
 ھەستی کەسی ئیماندار ناتوانی ئەو مەستکەوئ  
 کە لە سەر ھەمبەر ئەو بتوانی نیوان ئەم دوو  
 جیاکاری بکەیت.

ئەم جوۆرە بێرکردنەو، گومانیکێ زیاتر نییە. ئەم  
 کارە جودا کردنەو نیوان دوو جوۆر یاسای خواپە  
 کە لە بنەڕەتی ھێچکامیان لەو دووانە لە یەك تەرازان  
 نییە.

ئەمە ھەمان ھزری راست و دروستە کە لە ژێر  
 سایە قورئاندا بە سەرھوتای، قورئان لە دەرھوندا  
 پێشی دەھێنێ و وە دیاریەکیشی ھەیە. ئەم جوۆرە  
 ھزرە دینیە بوون ئەو کاتە کە باس لە خاوەن  
 کتێب و شوێنە کەوتوانی کتێبە ئاسمانییەکان لە  
 روژگارانی کۆندا، وە لە دوورکردنەو ھیان لە  
 دەستووری ئەو کتێبانە و سەرھنجام و ئەنجامی ئەو  
 لادانە:

(وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَاهُمْ جَنَّاتِ التَّعِيمِ وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ).

خۆ ئەگەر خاوەن کتێب و نامەکان بپروایان هێنا،  
 لە نافەرمانی خوا خۆیان پاراستا هەر گوناھێ  
 کردبوویان دەمانپۆشی، وە دەمان بردنە ناو چەندین  
 باخ و باخاتی پربوو خۆشی و ونیعمەت. وە ئەگەر  
 مووسای و عیسیایەکان، هەستان بەکارکردن بە  
 تەوڕات و ئینجیل و ئەو قورئانە ی لە لایەن  
 پەرەمردگاریانە وە نێردراوە بۆیان ئەو دەمە لای  
 سەر وویانە وە لەبەر پێیانە وە، ناز و نیعمەتی  
 خۆیان دەخوارد... (مائیدە/ ۶۵، ۶۶)

قورئان بەم شێوە هزریك دادەهێنێ و ئەو کاتە  
 لەسەر پەیمانێ نوح بۆ ھۆزەگە ی دەفەر موی:  
 (فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا يُرْسِلِ السَّمَاءَ  
 عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ  
 جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا).

جا بەردەوام پێم گوتن: داوای لیخۆشبوون لە  
 پەرەمردگارتان بکەن، چونکە هەمیشە گوناخ پۆشە،  
 بارانتان پەیتا پەیتا و بە لێزمە بۆ بەردەماتە وە وە

دارايى و كورې زۆرتان پى دەبەخشىت، كە ئەو  
 دووشتە لەناو جۆرە مروڧىكدا، چەندىن باخات و  
 بىستانتان دەداتى كە جوانترىن ھۆن بۆ رابواردن و  
 خۆشى گەلان، ئاو و روبارى زۆرىشتان بۆ بەدى  
 دىنىت كە لە ژېر بنكى درەختە كانىيەو، ئەو چۆمە  
 ئاو دى و دەروات. (نوح/۱۰، ۱۲)

قورئان ئەم بىر كەردنەو دەدەھىنى ئەو كاتەى كە  
 سەبارەت بە حەقيانەتى نەفسى خەلكى و  
 حەقيانەتى دەرەكى كە خواى گەورە بۆى رەوانە  
 كەردوون قەسە دەكات وە لە نىوان ئەو راستىە  
 دەروونى و دەرەكى پەيوەندىيەك دەسازىنى؛  
 (اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوْا مَا  
 بِاَنْفُسِهِمْ).

بى گومان خوا چارەنووس و نازو نىعمەتى خۆى  
 لەھەر ھۆزو و نەتەوہىەك ناگۆرئ و، لىيان تىك  
 نادات، تاكو ئەوان دل و دەروونى خۆيان نەگۆرن...  
 (رەعد/۱۱)

ئىمان بە خوا، پەرەستى لىكدا و بەردەوامى ئەو،  
 ھەنگاو لەسەر شەرىعەتى ئايىنى ئىلاھى، ھەموو  
 ئەمانە بەرپۆبردنى ياساى خوايەكە، ياسايەك كە لە  
 ژياندا خاومەن شوینەوارىكى پۆزەتيفى كارىگەرە، وە  
 لە ھەمان سەرچاوە سەرچاوە دەگرئ كە ھەموو

ياساكانى تىرى گەردوون كە شوينەوارى  
 راستەقىنەيان بە ھەست و شارەزاي وينا دەكەين،  
 سەرچاوەيان گرتووە و لەووە دینە دەرەوہ. ھەندى  
 جار، كاروبارى روائەت فریوى نيمە دەخەلەتینى تا  
 پەرسى لیکجواى و دووبەرەكى لە نیوان سووننەتانی  
 دونیای باومر بکەين، بۆ نمونە کاتى دەبینین چنگ  
 بردن بۆ یاسای سروشتى لەگەڵ ئەوێ پەپرەوى  
 نەکردنەى لە نرخى ئیمانى کۆتابەش و تەواو بە  
 سەرکەوتن دەگەن، تووشى ئەم جوۆرە دوو دلێە  
 دەبین. ئەنجامى ئەم دووبەرەكى و لیکجیابوونە چ  
 بگا بەوێ كە لە سەرەتای فرماندا دەرەكەوئ،  
 بەلام لە ئەنجامدا پەیدا دەبێت. ئەم فرمانە ھەر  
 وەك كۆمەلگەى ئىسلامى ھاتووہ و دامینگیری بووہ.  
 چونكە ھێلى بەرزى ئىسلام، لە خالى يەكپرى ياسای  
 سروشتى لەگەڵ نرخى ئیمانى و سوودەرگرتن لى  
 بۆ ژيان، دەستى پێكرد. وە ھێلى داكەتنى ئىسلام، لە  
 خالى لیکجودای ئەم دوانە دەستى پێكرد، وە ھەر  
 ئەندازە گوۆشەى ئەو لیکجودایە، زیاتر فراوان بووہ.  
 داكەتنى ئىسلام زیاتر و نشیوى تووندتر بووہ تا  
 ئەو جیگایەى كە سەبارەت بە ھەردوو ياسای  
 سروشتى و نرخى ئیمانى ئاسانكارى و بى  
 رینوینیەكى نیشان دا، وە سەرەنجام گەیشتە خالى

نزمایی و به سووکی و زیلله ته وه دانیشته.. له لایه کی تر، نه مړوکه شارستانیته تی مادده جیگیر بووه، که وهك بالندهیه که به بالی کی به هیزه وه و توونده وه له فریندا بیت و وه باله که ی تری شکا بیت، به هه مان نه اندازه که له نوی بوی، ونه وهی ماددی بهرز ده بیت وه، له رووی نرخ ی دهر وونی و مروی دپته ناستی کی نزم ونزم ده بیت وه. خه لکی به نه ندزمیهك له م بابه ته تووشی پریشانی و سهرگردانی و نه خووشی دهر وونی و نه خووشی دهماری بوون که بیرمه ندان له دهستیان هاتوونه ته هاوار و پر به دهمیان هاوار ده کهن. ته نیا ریگاره و دهرمانیک، ریگه ی گرته بهری نایینی خوایی و دست گرتن به دستووری ناسمانییه وه. نایینی خوا شه ریه ته که ی که بو خوش به ختی مروف هاتووه، به شیکی له یاسای گشتی که حاکم و فه رمان په وای دونیایه. به ریو بردنی هم دینه، بی گومان شوینه واریکی پوزه تیف له پیشهاتی په یومندی و هاودهنگی نیشی خه لکی و نیشی "کاروبار" ی دونیا وه هه یه.

چ دینیک جگه له میوه ی نیمان نییه و ناتوانی جیا له قه دی گه وره خو ی به سه رپیوه بمینی.. چونکه دین دانراوه تا له کومه لگه ی موسلمانان له ههنگاوی

جىي بەجىكرىندا دابىرى و لە دروستكرىنى  
 كۆمەلەي ئىسلامى بەشدار بىت. دىنىش بە ھەزرىتى  
 فراوان كە ئاينى ئىسلام سەبارەت بە دونىاي گەورە  
 و دونىاي مەزەھە، گەشىتۆتە ئاستى كامىل بوونى  
 خوى و بە يارمەتى لەوى كە ئەم ھەزەر گەنگە لە  
 پىشدا: پارىزگارى دەروونى، ھەستىكى پاك، ھەولدان  
 و گەنگى پىدانىكى فراوان، بەرزى ھەس و  
 كەوت "ئەخلاق بەرز"، راستى و ناپراستى لە رەفتار و  
 كەرداردا.. بە گەشەي كامىل و تەواوى خوى  
 گەشىتووە. بەم شىو، كامىل بوون و ھەودەنگى لە  
 نىوان ھەموو ياساخوايەكان روون و ئاشكرا دەبىت،  
 خۆزگا ياسايەك كە ياساى سەروشتى ناودەننەين، وە  
 خۆزگە ياسايەك كە بە بايەخى ئىمانى ناو دەبەين..  
 چ ھەر كامىيان لە ياساى خوى بوو كە ئەم  
 جىھانەيان لەبەرگرتوو.

مەرو ھەم توانايەكە لە تواناكانى دونىا، كەردار و  
 وىست و پەرمەست و ھەولدانى بەشىكن لەو توانايانە  
 كە خاومەن پاشاومەيەكى پۆزەتەيفە لە پانتاى ئەم  
 جىھانە بەرفراوانەدا و لەگەن ئەو ياساى  
 دەمرگەرى ھەستىەي لە پەيوەندا دەبىت. و وە  
 ھەمووان بەو گىيانى ھاوکارى تەواو دەپەزىنە  
 سەرى. وە چون لەگەن يەك كۆبىنەو و



هاوههنگاوېن له گهل په کتری، به ته وای نه نجام دهات  
 به دهسته وه و سوودی ده بیت. به لام گهر له په کتر  
 جیابېنه وه و هاوههنگاو نه بن له گهل په کتر،  
 نه نجامیان به فیرو ده بیت و شله ژاوشی وای حاکم  
 ده بیت به سهریدا و هه موو ژیانیان به خرابی  
 دهروات و به دبه ختی و خراب و نه هامه تی له نیوان  
 خه لکی بلاو ده بیت وه و داوینگریان ده بیت:

(ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَتَمَّهَا عَلَى قَوْمٍ  
 حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ).

واته: نه و سزایه ش له بهر نه وه تووشیان بوو،  
 چونکه: خوی گه وره هر به هر وه به خشکی  
 به هر گه لیک دابی، لی نه گورپوه و لی تیکنه داوه  
 هه تا نه وای بیری خوئیانیان نه گوری بی. (نه نفال/ ۵۳)  
 بویه له نیوان کرداری و تیگه یشتی مرو و له نیوان  
 سهره لدانی رووداوه کانی دنیا، به پی یاسا فراوان  
 و گشتگری خوی رووده من، په یوه مندی به کی  
 تووندو تول و دامه زراوه. هیچ مرفیه ک له بچرانی  
 نه م په یوه مندی قسه ناکات و خه لکیش بو تیكدانی و  
 ئالوزکردنی نه وای گانی هاوکاریه بانگ ناکات و وه  
 نه وان له یاسای خوی به رده وام له هه یکه لی دنیا به  
 دوور ناگریت، مه گهر نه و کسه ی که دوزمنی  
 ناده مییه ت بیت و، بیه وی له رینمای و رینوینی

خوای رایوه‌ستینی و بیتۆرینی. له سەر ئاده‌میهت  
 پێویسته که نهو جوۆره که‌سانه له خوای دوور  
 بکاته‌وه، وه دووری بخاته‌وه لهو ریگهی که به‌ره‌و  
 رووی په‌روه‌ردگارت گرتووته به‌ر. نه‌مانه به‌شیکن  
 له یاده‌ومری و به‌رکارانیك که له کاتی ژیان  
 به‌سه‌ربردنم له ژێر سیبه‌ری قورئاندا که به‌ردلی  
 گرتووه. ئومید هه‌یه که خوای گه‌وره به‌ بۆنه‌ی  
 نه‌وانه خه‌لگی سوودی پێ بگات که نه‌وانه  
 به‌ره‌ورووی خوای هیدایه‌ت بدات.  
 (وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ).

وه ئیوه ئاره‌زووی نیستیقامه "خۆپاگری" ناکه‌ن، مه‌گه‌ر  
 خوای خاومنی جیهانه‌گان ئاره‌زووی بکات، جا که‌وابوو  
 داوای یارمه‌تی له‌هه‌ر نه‌و بکه‌ن... (ئینسا/ ۳۰،  
 ته‌کویر/ ۲۹)

## تەفسیری سورەتی ئیخلاص

بسم الله الرحمن الرحيم

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ (۲) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (۳) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ) (۴)

ئەم سورەتە بچوگە يەكسانە بە سى يەكى قورئان  
 ھەر وەك لە رىوايەتى سەحىدا ھاتوو، بوخارى  
 دەئىت: ئىسماعىل بۆمان دەگىرپتەو: مالىك بۆى  
 گىرامەو لە عەبدورەحمانى كورى عەبدولئى كورى  
 عەبدورەحمانى كورى ئەبو سەئسەعە وئەوئش لە  
 باوكى و باوكىشى لە ئەبو سەئسەعە پىاوئىك گوئى لە  
 پىاوئىك بوو "قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ"ى دەخوئند و  
 دووبارەى دەكردەو. جا كاتى بەيانى داھات، چوو  
 لاى پئىغەمبەر ((صلى الله عليه و سلم)) ئەوئى بۆ  
 باس كرد وەك بلىئى ئەو پىاوئىك زۆر بە كەم تەماشائى  
 ئەو سورەتەى كردوو، جا پئىغەمبەر ((صلى الله  
 عليه و سلم)) فەرموئى "سوئند بەو كەسەى گىيانى  
 منى بەدەستە ئەو يەكسانە بە سى يەكى قورئان".  
 ماىەى سەرسورمان و سەرسورپەنەراوى نىيە. لە  
 بەرئەوئى يەكتاپەرستى فرمان كراو بە

پېغەمبەر ((صلى الله عليه و سلم)) تا  
رايەگەيەنى (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) يەكتايەكى  
عەقىدىيە بۆ دۆل و دەرۋونەكان، رۆشكەرەو و  
شېكردنەوې بوونە، بەرنامەيە بۆ ژيان.. ئەم  
سۈرەتە گەرەتەرەن هەنگاۋ پلانى سەرەكى لە  
راستىتى ئىسلام نیشان ئەدا.

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) واتە: ئەي موحەممەد "صلى الله  
عليه و سلم" بلى ئەي پەرۋەردگارەي مەن  
دەپەرەستەم تاك و تەنبايە و هاۋەل و هاۋبەشى  
نەيە. ئەو زاراۋىيەگە-اھد- كە لە زاراۋەي (واحد)  
راستەرە و گونجاۋترە، چونكە زاراۋەي-اھد- بۆ  
ماناى (واحد) زياتر دەكات كە هېچ شتەك جگە لەو  
نەيە و هېچ شتەكىش ۋەكو ئەو نابەيت.

ئەو يەكتايەكى بوونە.. هېچ راستىيەك لەو راستەر  
نەيە. هېچ بوونىكى راستى نەيە جگە لە بوونى ئەو.  
ۋە هەموو بوونىكى تر پەشت بەو دەبەستى لە بوونى  
راستى ئەۋدا و زاتى خۆشى هەر لە بوونى ئەۋدا  
دەدۆزىتەۋە.

ئەۋەش يەكتايەكى بەھىزى-كارىگەرە- هېچ كەس  
ۋەك ئەو نەيە، ۋە هېچ كەسىش لەو ناچى و لە  
هەموو ئەم گەردوونەدا ئەسلەن ۋەك ئەو نەيە.

ئەمۇش عەقىدەمەكە لە دەرۋون و رۇشنىكەرۈە و  
روونىكردنەۋمە بۇ بوون.

جا كاتى ئەم روونىكەرۈە جىگىر بوو، وە ئەو  
وينايانەى رۇشنىكردەۋە، دل لە ھەموو  
بەلاۋموسىبەت و ھەموو كەم و كورتىك رزگار  
دەكات لە ھەموو ئەوانەى كە پەيوۋەندىان بەم  
پەكتاپە تاكەۋە نىيە كە راستى بوون و راستىكەى بە  
توانا و كارىگەرە.

رزگارى دەكات لە ھەر شتىكى ئەم بوونە كە  
پەيوۋەندى بەۋەۋە نەبى. گەر نەتوانى لە بووندا  
شتىك لە شتەكان رزگار نەكات ئەۋا ھىچ راستىكەى  
بۇ بوون، جگە لە بوونى خوا بوونى نىيە، وە ھىچ  
جۆرە راستىكەى بەھىز جگە لە ويستى بەكارىگەرى  
ئەۋ بوونى نىيە. باشە بۇ دل خۇى ھەلدەۋاسى بە  
شتىكەۋە كە بوونىكى بەكارىگەر نىيە!!!

كاتى كە دل پاراۋ و رزگار بوو لەۋەى كە جگە لە  
راستىتى تاكىتى ئەۋ نىيە و ئەۋەى جگە لەۋ  
پەيوۋەندى بەۋ راستىتىۋە نىيە.. جا لەۋ كاتەدا لە  
ھەموو كۆتىك ئازاد دەبىت رزگار دەبىت لەھەر  
بەند و تەۋفىك. ئازاد دەبىت لە ھەر ويست و  
ئارەزوۋىكە كە بنەماى كۆت و بەندى زۆرە، و ئازاد  
دەبىت لە ھەر ترس و ناراحەتىك كە بنەماى كۆت

و بەندی زۆرە. ھەز و ئارەزووی لە چى بېت كە  
خوای خوێ ھەيە؟ و لە چ شتێك ترس و ئاراحەتى  
ھەبێ كە جگە لە توانا و ھیزی ئەو (خوای) كەسى تر  
نەيە.

جا كاتێ ئەم وینایانە جیگەر بوون لەوێ كە  
بوونیكى تر نابینرێ جگە لە راستیى ئەو خوايە،  
ئەوا ھەر روو و وینایەكى تر كە سەر ھەلدا لە  
ھەموو بوونیكى تر ئەوا لە خوای گەورە سەرچاوەی  
گرتوووە. ئەو ھەش پلە و مەنزڵگایەكە كە دڵ دەستی  
خوای گەورەى تێیدا دەبینێ لە ھەر شتێك كە  
دەبینێ. لە پشت ئەو پلە و مەنزڵگایەدا شتێكى تر  
لەم گەردوونەدا جگە لە خوا نابینێ. لەبەر ئەوێ  
جگە لە راستیى خوای گەورە راستیى كەسى ترى  
تیا نابینێ.

رەتى ھەر ھیز و توانایەك دەكاتەووە، ھەموو شتێك  
و ھەموو رووداویك و ھەموو جوولەيەك بۆ ھۆكاری  
سەرمتای دەگەرێتەووە.. كە لیوێ ھاتوو و لەوێو  
سەرچاوەی گرتوو و کاریگەری ھەبوو لەسەرى..  
ئەو ھەش راستیەكە كە قورئانى پشتگیریەكى مەزنى  
دەكات بۆ جیگەر بوانێكى وینایەكى ئیمانى. ھەر  
بۆیە قورئان بەردەوام ھۆكارەكانى دەرەكى و  
روو كەشى بەردەوام دەوران دەداتەووە و ئەو

كاروبارانەى پەيوەندى راستە و خۆى بە  
 پەرورەدگارەو ھەيە دەيداتە دەستى ئەو (وما  
 رميت اذ رميت ولكن الله رمي). (انفال/ ۱۷)  
 (وما النصر إلا من عند الله). (انفال/ ۱۷)  
 (وما تشاؤون إلا أن يشاء الله). (انسان/ ۳۰)

لەو ە زياتر ھەيە..

بە دەوردانى ھەموو ھۆکارە دەرەگىيەکان.. ھەموو  
 کاروبارەکان دەدرژنە دەست خۆى پەرورەدگارى تاک  
 و تەنيا و ئەوانەش دەرژنە دلەو ە کە پىي ئارام و  
 دلنيا دەبىي.

و ە ئاراستەى يەکتايى خۆى دەناسى کە ھەر  
 چىيەکى بوئ لىي داوا دەکات، خۆشى دەپارىزي  
 لەو ە دەترسى.

ئەومش پلە و ريگايانيکە کە مەتەسەوفەکان ھەولئ  
 بو ئەدەن.. کە ئەومش دوورى خستوونەتەو ە.. جا  
 بوئە نىسلام داوا لە خەلکى دەکات کە ريگەى ئەم  
 راستىە بگرن. لەگەل ئەو ەشدا لەگەل ئەو زيانەى  
 راستەى کە ھەيە دەست و پەنجەى لەگەل نەرم  
 دەکات بە ھەموو تايبەتمەندييەکانى ەو ە. ژيانى  
 ئادەمى دريژ دەکاتەو ە لەگەل ھەموو ئەو  
 جىنشيانىيە کە لە زەوى ھەيە بە ھەموو ھيز و  
 تايبەتمەندييە بنەرمتييەکانى ەو ە. ھىچ ريگا و

رېچكەيەك نىيە جگە لە حەقىقەتى ئەو و هيچ  
 بوونىك نىيە جگە لە بوونى ئەو و هيچ كار و  
 هيزيك نىيە جگە لە كاريگەر بوونى ئەو.. جگە لەم  
 رىنگاش هيچ رىنگايەكى ترى ناوى.

ئا لىرەدا بەرنامەى تەوا و كامىل بو ژيان  
 دەستە وەردەبى.. ئەوەى بە تەواوى دەمىنىتەو بە  
 تەفسىر كەردنىكى تەواو روون و ويناىانىكى جوان و  
 ئاراستە پىكر اوانىكى ھەستاوى كە ئەویش برىتيە  
 لە دانانى بەرنامە و پرۆگرامىكى بو  
 بەندايە تىكردنى خاوى تاك و تەنيا كە جگە لەو  
 هيچ راست و حەقىقەتەيك نىيە و هيچ كەس لە هيز  
 و دەسلەت لەو ناچى و هيچ ويست و ئىرادەيەكيش  
 نىيە جگە لە ويست و ئىرادەى ئەو.

بەرنامە و پرۆگرامىكە كە ئاراستەى خاوى تاك و  
 تەنيا دەكات لە خووشى و ترساناندا لە ويستن و  
 نەويستندا و لە كات بون و نەبووندا و لە خووشى و  
 ناخوشيدا لە كاتى ناز و نىعمەتدا و لە دەستدان و  
 نەبوونى نىعمەتدا ئاخىر بوونىك كە بوونىكى  
 حەقىقى و راستى نىيە روو كەردن بوى چ سوودىكى  
 ھەيە..؟

بەرنامەى وەدەستكە و تەوا لە خاوى تاك و تەنيايە..  
 وەدەستكە و تەواى عەقىدە و دونياىى و بىر كەردنەو وە



راسته شەقامان و ياسايانيكى رىك و پىكراو و ئاداب  
و كۆمەلە كلتور رىكى جوان.. وەدەستكە وتووانيڭ  
تەنيا لە بوونى تاك و تەنياى و راستى ئەودا لە  
واقى وىژداندا دەبى.

بەرنامە و پىرۆگراممىكە بۇ جوولە و ئىش كردن بۇ  
خوای تاك و تەنيا و ھەولدان بۇ نىزىك بوونەو لە  
راستىتى و ھەولدان بۇ رىزگار بوون لە بەربەستانىك  
كە رىى لە ئامانجەكانى مرۇف دەگرن. جا جارى وا  
ھەيە ئەو كۆت و بەربەستانە لە ناخى كەسەگان يان  
لە دەورووبەردا ھەيە.

بەرنامە و پىرۆگراممىكە لە نىوان دلى مرۇف و ھەموو  
بوونىكى تردا پەيوەندىكەك دروست دەكات بە  
پەيوەندى خۆشەويستى و مېھرىبانى و ھاودلى بۇ  
يەكتر.. ئەو ھش بە ماناى رىزگار بوون لە كۆت و بەند  
و ناراحەت يەگان نىيە.. ئەوانە ھەر ھەمووى  
دەستكردى خوای گەورمەن ھەمووان خۆيان لە بوونى  
ئەو دەدۆزنەو.. ھەمووان نوورى خۆيان لەو  
ومردەگرن.. ھەموويان خۆشەويستىن چۈنكە  
ھەموويان لە خۆشەويستىن..!!

ئەم بەرنامە و پىرۆگراممە بەرنامە يەكى ئازادە.. زەوى  
تئيدا بچووكە و ژيانى دونىاش كورتە.. سوود

وهرگرتن و چيژ وهرگرتن له ژيانى دونيادا بى  
 سووده.. وه ئازاد بوون لهو بهر بهست و كهه و  
 كورتىانه ئومىديكه.. بهلام ئازادبوون و دهربازبوون  
 له ئىسلامدا بهو مانا نيه كه كۆشه گير و بيزارى و  
 بى تاقهتى له پيش بگرين.. بهلكو به ماناي  
 ههولدانى بهردهوام و پيكدادانى بهردهوام دى بو  
 قهرمبووى ههمووى ئادهميەت دى رزگار بوونى ژيانى  
 مروف به گشتى و نيشى مروفه كانيش جينشيناپهتى  
 و رابهري كردنه به ههمووى ناراحهتیه كانه وه كه  
 ههيهتى.. له گهڵ ئازادبوون و دهربازبوون له گهڵ  
 ههموو نهو بنه مایانهى كه ههيهتى ههروهك پيشتر  
 وتمان.

ئازاد بوون و دهربازبوون له ريگای سومعه وه ئاسان و  
 سادهیه.. بهلام ئىسلام نهوهى ناوى.. له بهر نهوهى  
 جينشيناپهتى له سه ر زهوى و سه ر گردایهتى كردنى بو  
 مروف به شيكه له بهر نامى خواى تاك و تهنيا بو  
 ئازاد بوون و دهربازبوون. نهه ريگایهش سه ختر و  
 ناخوشره.. بهلام ريگایهیه كه كه مروفايه تیهتى  
 مروف ته حه قوق پهيدا دهكات.. ههموو نهوانه  
 بانگه شوانانىكى سه ره تايين كه كهه و كورتى دهينن  
 له راستى ته وحيد به وینای راستیه كهى چونكه  
 ته وحيد بهه شيويه له عه قیده و ويزدان و دهرروندا

تەفسىرى بوون و بەرنامەى ھەموو ژيان دەکات وە  
 وشەيەك نىيە تەنھا بە زمان بوترى يان تەنانەت بە  
 شيوەيەك لە وىژدان و دەرووندا جىگىر بىت..  
 ئەو "تەوحىد" بە شيوەيەكى گشتىيە و دىنىش بە  
 شيوەيەكى گشتىيە. ئەو جگە لەو درېژە پىدان و  
 دابەشکردنانىكە زياتر لەو نىيە كە بەرھەمى  
 سرووشتىيە بۆ جىگىر بوونى ئەو راستىيە لە دڵەكاندا  
 بىت.

پىشتەر ئەو لادانانەى كە تووشى ئەھلى كىتاب بوو  
 ھەمووى عەقىدە و وىناكانيان و ژيانيانى پىس و  
 خراب كردبوو... چونكە ئەو شتەى كە لىوھى  
 سەرچاوەى گرتبوو داپۆشەرەى حەقىقەتى تەوحىد  
 و وىنا راستىيەكەى بوو. بە دواى ئەو پۆشەرەش  
 لادراوەكانى تىرىش سەريان ھەلدا. لە عەقىدەى  
 نىسلامىدا شكۆ و شيوەى تەوحىد پلەيانىك پەيدا  
 دەكات كە رۆ دەچىت لە ژياندا و ھەموو ژيانىش  
 لەسەر ئەو بنیاتدەنرى.. بنەماى بەرنامە و  
 پرۆگرامى نىشى واقەى رۆژانە لەو وەردەگىردى..  
 وە عەقىدەش لەسەر ئەم پاىە بنیاتدەنرى..  
 سەرەتای ئەم شوینەوارە ئەوھىە كە شەرىعەت و  
 فەرمانرەوا دەبى ھەر وەك لە بىروبارەورىش وایە..  
 جا سەرەتای ئەم تەوحىدە تەنھا شەرىعەتى خوا

حاکم و فه رمانږهوا دمبئ و حوکم به سهر ژياندا  
دمکات جا کاتئ نهو شوينه واري ته وحیده لادران و  
جياکاري تياکرا و له ژياندا نه بووه فه رمانږهوا نهوا  
عه قیده ته وحید و په کتاپه رستی دامه زرا و نابئ..  
مه گهر نهو دی که شوينه واره که ی له هر روکنیک له  
رووکنه کانی ژيان جيگير دامه زرا و دهر نه که وئ..  
!

وه واتای نهو دی که خوا تاک و ته نیا په نهو دیه که:  
خوای سهر وری هه مووانه و جیبه جیکاری هه موو  
پیدا ویستی په گانه.. نه له کهس بووه و که سیش لهو  
نه بووه و هیچ کهس هاوتا و هاوشیوه نییه.. قورنن  
نهووانه ش زیاتر روون و ناشکرا دمکات.  
(الله الصَّمَدُ) (۲) واته: نهو خوا په ی که ناوی "الله"  
جیگه ی نومیده و بې نیازیشه هیچ که سیك بئ لهو  
شایه نی نهو نییه گرو گرفته کان بېرینه لای بو  
چاره سهر.. هر نهو زاته ش گه وره یه.

واته ی زاراوه ی "صمد" رابه رایکردن و گه وره ی  
مه به سته کان که هیچ ئیشیک بئ ئیزنی نهو ناگرئ..  
نهو گه وره و فه رمانږهوا په که که بیجگه لهو هیچ  
سهر وریکی تر بوونی نییه. نهو تاکه له "الوهیت"  
دا و هه مووان به نده ی نهون و بو پئویستی په کان  
هر روو لهو ده کړئ و مه به ست و نامانجیش هر

ئەو. ھەموو کاروبارەکان بە ئیزنی ئەو دەکرێن. ھیچ کەسیکی تری لەگەڵدا نییە لە بەریۆبردنی کارمکاندا ئەم سیفەتەش ھەر لەسەرمتاوە بوو و چونکە خوا تاك و تەنیايە.

(لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ) (٣) واتە: کەسی لێ نەبوو و ھیچ پۆلەییەکی نییە..! وە لە کەسیش نەبوو و بێ دایک و باوکە، چونکە ھەموو شتیکی لە دایک بوو تازمیە و نوێیە

راستی خواتەواو جیگیر و ھەمیشەییە.. ھیچ کات لە دوا کات و سات دامەنگیری نابێت.. سیفەتەکانی تەواو رەھان لە ھەموو ساتەکاندا.. لە دایک بوون و بوونی کەم و زیاد ئەو بۆ خوا ی گەورە مەحالە و ئەو سیفەتە نییە.. جگە لەو ش زەوجیەتیش نییە.. ھەموو ئەوانە مەحالن وە سیفەتی "اھد" نەفی و رەتکردنەوێ باوک و کۆرە.

(وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ) (٤) واتە: ھەرگیز ھیچ کەسیک ھاوشیۆ و ھاوتای نییە و کەسیک ناتوانی بەرھەڵستی بکات.

ھیچ کەس ھاوتا و ھاوشیۆی ئەو نییە نە لە حەقیقەتی بووندا و نە لە حەقیقەتی توانا و دەسلەلتادا و وە نە لە ھیچ سیفەتی کە لە سیفەتەکانی

زاتی ئەو. ئەوش لە "اھد" وەدەست دەکەوێ  
 ئەمەش دُنیا و درێژە پێدەرە ھەیە. ئەوێش رەتی  
 بیروباروهری دووپەرەستی دەکاتەوێ که گومان دەبات  
 خوا خۆی خێرە و وێ شەری بۆ خواپەتی خۆی  
 ھەیە. بە گومانی ئەوان. که لە گەڵ خوادا  
 دوژمنداری دەکات وێ نیشە باشەکانی خوا بە نیشە  
 خراپەکان دەگۆڕێتەوێ وێ لە زەویشدا فەساد و  
 خراپە بێا و ئەکاتەوێ بە ناوبانگرتین بیروباروهری  
 دوو خوای لە لایەن ئێرانپەکان بووێ که باوەرشیان  
 وابووێ خوای نوور و خوای تاریکی و زوڵم ھەبووێ  
 ئەوێش لە باشوری دورگەیی عەرەبی بەناوبانگ بووێ  
 که ئێرانپەکان دەسەڵات و حوکومەتیان ھەبووێ.

ئەم سوپەرەتە چەسپاندن و رووشنکەرەوێ عەقیدەیی  
 ئیسلامییە. ھەر وێ سوپەرەتی کافیرۆن رەتی ھەر  
 وێکچوون و سازشێک دەکاتەوێ لە نیوان بیروباروهری  
 یەکتای و بیروباروهری ھاوێڵ بۆدنان. ھەر یەک لەو  
 دوو سوپەرەتە چارەسەری راستی بیروباروهر دەکات.  
 پێغەمبەر دروودی خوای لیببیت نوێژی سووننەتی  
 بەیانی بەم دوو سوپەرەتە دەستپێدەکرد ئەم  
 دەستپێکردنەش مانا و مەبەستی تاییبەتی خۆی  
 ھەبووێ.

## دیمه‌نی سوږه‌تی "هومه‌زه" له روژی دواي دا

{ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ  
 {وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ \* الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ \*  
 يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ \* كَلَّا لَيُبْدَنَ فِي الْحُطْمَةِ \*  
 وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْحُطْمَةُ \* نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ \* الَّتِي تَطْلُعُ  
 عَلَى الْأَفْنِدَةِ \* إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ \* فِي عَمَدٍ  
 مُّمَدَّدَةٍ }

((سزای سه‌خت بو هه‌موو توانجگريکی عه‌يېگر!!  
 نه‌و که‌سه‌ی ناوی خه‌لکی به خراپه نه‌بات و، به  
 شوین که‌م و کوږی و نه‌نگی نه‌که‌وی\* نه‌و که‌سه‌ی  
 که مال‌يکی زوړی کوکرده‌وه و هه‌ر خه‌ريکی ژماردنی  
 بوو بئ ليکدانه‌ومی حه‌لال و حه‌رام\* وا خه‌ريکه به  
 دونياوه پيی وایه مال و سامانه‌که‌ی به نيچگاری له  
 دونيادا ده‌پي‌ليته‌وه و هه‌رگيز نامری، بو‌یه ره‌فتاری  
 وا ده‌کات\* با وانه‌زانیت "هه‌رگيز! هه‌رگيز!" سویند  
 به خوا به سووک و ريسوای فری د‌ه‌دریته ناو  
 تيکشکینه‌ر "حوته‌مه"\* جا تو چوزانیت نه‌و  
 تيکشکینه‌ره چپیه نه‌گه‌ر خوا بو‌ت باس نه‌کات\*  
 ناگريکی هه‌لکراوی بليسه‌داري خوايه و به فرمانی  
 نه‌وه‌و فريشته‌ی نه‌وی له‌سه‌ره\* نه‌و ناگريکی وایه

روودەمکاتە بنۆکەى دلەکان و، پەرەى دلەکان  
 دەسوتینى کە سەرچاوەى کوفر بوون\* بەراستی ئەو  
 ناگرە دەورەى داوون و، لەسەریان داخراوە و،  
 دايبۆشیون، نە ھەوای تى دەچى و نە ھەوای لى دیتە  
 دەر\* ئەوان بەسراونەتەووە لە ناو چەند کۆلەکەى  
 درىژکراوەدا.))

وینایەکی ماددیانە و ناوکیانە لە نازاردا ،  
 وینەى ھەستى و ھەزریانە لە ناو ناگردا  
 دەنەخشینى. لە بەرامبەر ئەوەشدا و لە نێومندەدا  
 تاوان و، رینگای پاداش و، کەشى تۆلەسەندنەووە  
 تیبینى دەکرى. جوړىک کە وینای عەیب و عارو،  
 توانجگر و گالتهپیکردن بە خەلکى بە گیان  
 ئابرووى ئەوان خووى گرتووە، لەو کاتەشدا مال و  
 سامان کۆدەمکاتەووە، وا گومان دەبات ئەم کردەووى  
 دەبیتە کەفیلی مانەووى ھەتا ھەتای بۆى، لە  
 بەرابەر ئەو وینەشدا ئەم خۆى باشتەر لە نێو ئەو  
 گالته پیکەرەى پشت نەستوور بە مال و سامان، لە  
 نێو وینای "بەربلاو"ى رۆچوو وازلێھێنراو لە  
 "حطمة" دا. دەبینیتەووە. کە ھەرشتیک بخریتە ناوى  
 ورد و خاشى دەکات و بوون و گەورەى تێیدا  
 تیکدەشکینى. حوتەمە ئاگرىکە زالە بەسەریەووە و  
 کە داخ دەنیت بەسەر دلى دا، کە لەو "دلەدا" عەیب  
 و عار و توانجگەرى و گالته پیکەر خۆى ھەشارداوە.



تەواوکەری وینای تیک و پیکشکاوی بەربلاوی  
 رۆچووی لە ناگری لەسەری قوفلدارو بەم شیوە  
 دەبێت کە هیچ کەسێک لێی دەر باز نابێت و کەسیش  
 تێیدا پرسیار ناکات.. بە ستوونیکی گەرەو بەرز  
 بەستراوەتەو، هەر وەک چوار پێک کە زۆر بە  
 بێرێزی بەسترا بێتەو. لە پیتچینی ووشەکاندا،  
 هێشتا ناپراحتی و بەندبوون هەیە: ((عددة، کلا،  
 لینبذن، تطلع، ممدة)) مانای وشەکان (چەند جارێک  
 دمیژمێرێ، هەرگیز! هەرگیز! پەرت و بلاو بوووە،  
 سەرکەوتوو "زال".

زەبوونانیکی جۆراوجۆر، دانیاییەکی تەواو خۆی  
 دەنوێنێ. (( \*با وانه زانیت "هەرگیز! هەرگیز!"  
 سوێند بە خوا بە سووک و ریسوای فری دەدریێتە  
 ناو تیکشکێنەرە "حوتەمە\*یە.. \*.. ناگریکی  
 هەلکراوی بلیسەداری خواپە و بە فرمانی ئەو  
 فریشتەیی ئەوی لەسەرە\* ئەو ناگریکی وایە  
 روودەکاتە بنۆکەیی دلەکان و، پەڕەیی دلەکان  
 دەسوێنێ کە سەرچاوەی کوفر بوون\*) له هەموو  
 ئەمانەدا هێشتا وینایەک لە یەكگری بوونی هەیە کە  
 لەگەڵ کردەوێ "خراب" و "گەران بەدوای عەیب و  
 عاری خەلکی دا" کە "وا گومان دەبات مال و  
 سامانەکی دەهێڵێتەو" و یەكگری دەکات.

## فەلسەفە ئىسلامى و غەيرى ئىسلامى لە دیدى و تێرمامانى

سەبارەت بەوہى كە فەلسەفە تا چ رادەییەك دەمانگەيەنیتە راستیەكان و راستیەكان تا چەندە دەتوانی روون بكاتەوہ مروؤف بگەيەنیتە ئاستى كاملبوون!! ئەو كاملبوونەش كاتىك دەبیئت كە خووى بداتە دەست ئىسلام.. وەك نەوہى يەكەم كە چوون بوون لەگەل ئىسلامدا! (چەندىك مروؤف خووى خەريك بكاتە بە بیركردنەوہى غەيرى ئىسلامى، بەراستى بوى دەردەكەوئیت كە پێكەنین هیئەرە.. تەنیا گۆشەيەكى راستیەكان دەگریتە بەر و بە لیۆردبوونەوہیەكى كەم راستیەكان وینا دەكات لەگەل ئەوہشدا لە لایەلای ئەو راستیە بچووكانەدا هەندى بیركردنەوہى پەرت و بلاؤبۆتەوہ بەلام هیچ كاتىك هەست بە هەموو راستیە ناكەن.. بۆ نمونە ئیمە بە درێزای میژوو هەولێكى فراوانى فەلسەفە بۆ دۆزینەوہى راستیەكان دەگرینە بەر لە نیوان هەموو قوتابخانەكانى دا، زۆر بە جوانى سەرەورپوى و بى مايیمان بۆ روون دەبیئتەوہ.. كە ئەوہ "سابت" جیگیر دەكات كە فەلسەفە لە توانیدا نییە كە

راستییه‌کان بخاته روو!.. سەید پاشان دیت باسیکی  
 قورنان دەکات و بە "بەرامبەر" دەلێت (بەلام کاتیک  
 که مرووف قورنان دەخوینیت.. راستییه‌کانی  
 عەقیدەیی ئیسلامی دەست دەکەوێت و  
 بیرکردنەوه‌یه‌ک که بە هۆی عەقیدەوه له دلی  
 موسلماندا پەیدا دەبێت.. پاشان دەیخاته ژێر  
 چاودێری و دمه‌وێ ئه‌و راستیانه‌ی له‌ فەلسەفە  
 دەست بکه‌وێت. خۆی وەکو که‌سیک دەبینیت که له  
 باغیکی جوان و دل‌رفیندا دیتە دەرەوه و خۆی  
 دەخاته ناو فەلایه‌کی کۆنی سەده‌ی ناوه‌راست. که  
 بیج پێچ و تووله‌ ریگی زۆری تێیدا‌یه و له‌ گه‌ڵ  
 نه‌سیمیکی نه‌سازدا، بێ دەرگا و په‌نجهره که‌ پهی به  
 ریگا که‌دا نابات جگه‌ له‌ سه‌ر لێش‌یاوی هیچ شتیکی  
 تر چاوه‌ڕوانی نییه‌). پاشان نکۆلی له‌وه دەکات که  
 فەلسەفه‌ توانیبێتی مرووفی گه‌یانده‌بێته راستی و  
 گه‌یاندن به‌ خوای گه‌وره‌.. ده‌لێت (فەلسەفه‌ به  
 هه‌موو مه‌زه‌هب و قوتابخانه‌کانییه‌وه نه‌یتوانیوه  
 رینمای مرووف بکات به‌ره‌و رووی خوای "حق" (واجب  
 الوجود) و یان (علت العلل). نه‌وه‌ی که‌ فەلسەفه‌ له  
 یه‌که‌م جار ده‌ستی که‌وتوو هه‌ی کاتیک نه‌یتوانیوه  
 زاتی "الله" و خوایه‌ک نییه‌ که‌ ریساله‌ ئاسمانییه‌کان  
 و سیفاته‌کانی پێناسه‌ بکات. وه‌کاتیک فەلسەفه‌

سهبارمت به خوا قسه دمکات هر وه "ویل دورانت" ی نهمریکا له کاتی پیداجوونه وه خویندنه وهی فلسفه دهلیت: ههلبهت فلسفه سهبارمت به خوا قسه دمکات، بهلام مهبهستی نیمه سهبارمت بهو خودایه نییه که نهوانه ی پروایان به ناینگه ری ههیه که نهو له دهره وهی سروشت و زانست ته ماشا دهکن. بهلکو مهبهستمان نهو خودایهیه که فلسفه پروای پیی ههیه. خواجهک بریتی بیت له یاسا و هیکل و شیوه و زیان و نیرادهی نه م جیهانه ماددمیهیه. گهر عهقلیکیش بوونی هه بیت که ویستی نه م جیهانه به خواستی نهو بیت نهوا فلسفه پیی خوشه رینمای بکات تا بهریزه وه هاورا بیت له گهلی.. سید نهو نمونهی "ویل دورانت" ی بویه هیناوه ته وه که خوینهر یا "بهرامبر" ناشنا بکات که فلسفه مروف ناگهیه نیته راستیهکان.. بهلکو نهو فورنانه که راستیهکان روون دمکاته وه.. وه سهبارمت به فلسفه ی فارابی و ابن رشد دهلیت: (نهوهی که ههیه بهناوی فلسفه ی ئیسلامی وهک فلسفه ی "فارابی و ابن رشد" یا "علمی که لام" و "علمی ته وحید" وه نهو بیرکردنه وهی که لهوانه وه سهرچاوه دهگریت له گه ل عهقیده ی ئیسلامی

مەودایەکی فراوانی ھەیە.. لە بەر ئەوەی ھەندێ لە  
 موسلمانان بێرکردنەووە ئیسلامییەکی خۆیان لە  
 گەل بابەتە فەلسەفییەکان تێکەڵ کردووە، ھەردوو  
 بەشەکی شێوەی بێرکردنەووە ئیسلامی و شێوەی  
 فەلسەفەیان پێکەووە گری داوہ.. ئەوەشیان روون  
 نەکردۆتەووە کە دوورە لە بەدڵەووە بوون!! ئەوەش  
 لە میژوو روویداووە کە ھەندێ لە بیرمەندان بو  
 پاراستنی عەقیدەیی خۆیان سوودیان لە فەلسەفە  
 وەرگرتووە. وە یان بە پێچەوانە ھەندێ لە  
 فەیلەسووفەکان بو پاراستنی فەلسەفەیی خۆیان لە  
 عەقیدە سوودیان وەرگرتووە. وە ئەوەش دیارە کە  
 ھەرکاتی فەلسەفە لە عەقیدە سوودی وەرگرتی  
 ئەوا توانیویەتی ھەندێ لە راستییەکان بە دەست  
 بەیئیت.. بەلام گەر عەقیدە لە فەلسەفە داوای  
 یارمەتی بکات ئەوا تووشی رووخان و لادان و  
 سەرەورپی بوو. سەید قوتب کاتی بپروای بە  
 فەلسەفەیی ئیسلامی ھەیە کە لە ئیسلامەووە  
 سەرچاوە گرتی.. بۆیە دەئیت: (فەلسەفەیی ئیسلامی  
 بوونی نییە، ئەوەی کە ھەیە ھی یۆنانە، فەلسەفەیی  
 یۆنانی.. بەلام کاتی کە سەرچاوەکی لە ئیسلامەووە  
 بێت ئەو کاتە دەتوانین ناوی لێ بنیین فەلسەفەیی  
 ئیسلامی.)

## كۆمەلگە ئىسلامى لە دىدو بۇ چوونى سەيد قوتب..

تەوهرەى بۇچوونى شەھىد سەيد قوتب= بە  
تەواۋى= لە سەر ئەو خالە بوو كە كۆمەلگەى ئىمە=  
ئىستاش= لەوھدا دەژىن، ھەرۈك كۆمەلگە  
نەفامىيەكەى مەككە وایە. كۆمەلگەيەكە كە  
دەسلەلاتى خۋاى (سبحانە)ى رەت كەردۆتەوھو بە  
بەرنامەو ياساى خۋاى لەم ژيانە ھەلۆىستىكى  
نىيە.(ئىمە ئەمپۆ لە نەفامىيەكەدا دەژىن ھەرۈك  
نەفامىيەكەى پىش مەككە و بگرە لەو خرابەترو  
ترسناكتەر، گىرۆدە پوۋىن. ھەر چىەك لە  
دەوروبەرمانە ھەموۋى نەفامىيەتە...  
بىر كەردنەوھەكان، بىروباوەرەكان، نەرىت و خویان،  
سەرچاۋەى كەلتوورىيان، ھونەرو ئەدەبىياتيان،  
شەرىعەت و ياسايان، وە تەننەت بەشەك لەوھى كە  
ناۋى لى ى دەنئىن " كەلتورى ئىسلامى و سەرچاۋەى  
ئىسلامى و فەلسەفەى ئىسلامى و چۆنىيەتى  
بىر كەردنەوھى ئىسلامى، ھەموۋى دروستكراۋى

ھەمان نەقامىيەت. " ھ ۋە كۆمەلگەي ئىسلامى بەم  
 شىۋەيە پىئاسە دەكات " كۆمەلگەي ئىسلامى بەم  
 شىۋەيەيە... بە ماناي كۆمەلگەيەكە، كە پەرەستىنى  
 خوا لە باۋمرو دەرونى ھەر تاكىكى و ھەروەھا لە  
 دروشم و پەرەستن و ياسا و بوارەكانى ژيانيان  
 سەقامگىر بىت... ۋە نەگەر ھەر يەك لە ۋە لايەنەنە  
 بەم شىۋەيە نەبىت، ئەوا بوونى ئىسلام بە تەواۋى  
 نەچەسپاۋە... چونكە يەكەم پاىەى ھەمان شاىەتى  
 دانە بە (لاالە الا الله محمد رسوالله) يە... بەلام  
 چۆنىيەتى دروست بوونى ئەم كۆمەلگەيە بەم  
 شىۋەيە باس دەكات " كۆمەلگەي ئىسلامى تەنھا  
 كاتىك دىتە بوون، كە كۆمەلگەي لە ئىنسانەكان پەيدا  
 بن، ۋە گوپراپەللى خويان بو خوا بەتەواۋى ئەنجام  
 بدەن. ۋە گوپراپەللى ھىچ خوايەكى تر قبول نەكەن.  
 چ لە بىروبوچوون و چ ئەۋەى لە دەوروپەر و چ  
 ئەۋەى لە پەرەستن و دروشمەكان ۋە چ لە بەرنامەو  
 ياساى خۆى لە ژىر پەرەستىنكى پاك و بىگەرد  
 ئەنجام بدات. ۋە ناخى خۆى لە بىرو بوچوونى بۆ  
 خۆى تاك و تەنيا، بۆ ھىچ خوايەكى تر- لە  
 تەنىشت خوا= يان لە جياتى خوا= پاك بكاتەۋەو  
 دروشمى خۆى لەبەر خاترى ھىچ خوايەكى تر لە  
 تەنىشت خوا= يان= لە جياتى خوا= بۆ ھىچ

خوایه‌کی تر ئەنجام نەدات. بەرنامە و یاسای خو‌ی له  
هیچ خوایه‌کی تر له تەن‌یشت خوا = یان له بات‌ی  
خوا = جێبه‌جێ نە‌کات. بەم شی‌وه‌یه = وه تەن‌ها بەم  
جۆره‌یه = که ئەم کۆمه‌له‌یه، مو‌س‌لمانان و ئەو  
کۆمه‌لگه‌یه‌ی که دروستیان کردووه، ئیسلامی  
دە‌ب‌ی‌ت. لە‌بەر ئە‌وه تا کۆمه‌لێک له ئی‌ن‌سانه‌کان، بە‌و  
شی‌ومه‌یه‌ی که با‌س‌کرا، پەرە‌ستن و گو‌پ‌را‌یه‌لی خو‌یان  
تە‌ن‌ها تایبەت نە‌ب‌ی بە خوا، ناتوان‌ری ئا‌وب‌ن‌ری‌ن  
مو‌وس‌لمان. وه تا‌و‌م‌کو ژیا‌نیان خو‌یان له سەر  
بن‌چینه‌ی ئەم یاسایه دروست نە‌کەن، کۆمه‌لگه‌یه‌یان  
کۆمه‌لگه‌یه‌کی ئیسلامی ناب‌ی‌ت. چون‌که بن‌چینه‌ی  
ئ‌ی‌سلام و کۆمه‌لگه‌ی ئ‌ی‌سلامی یه‌ع‌نی ئەم دو‌وبه‌شه  
شایه‌تی دان بە (لااله الا الله) و (محمد رسول  
الله). وه پاشان کۆمه‌لگه‌ی نە‌فامی بەم شی‌وه‌یه با‌س  
دە‌کات " بن‌چینه‌ی هەر کۆمه‌لگه‌یه‌ک، بێ‌ج‌گه  
کۆمه‌لگه‌ی ئ‌ی‌سلامی، کۆمه‌لگه‌یه‌کی نە‌فامه! وه به  
شی‌ومه‌یه‌کی راست‌تر ده‌توان‌ری بو‌تری: هەر  
کۆمه‌لگه‌یه‌ک که گو‌پ‌را‌یه‌لی و پەرە‌ست‌شی و خو‌ی له  
ناخ و بی‌روبو‌چ‌وون و دروشمه‌کان و بەرنامە و  
یاساکان به لای خو‌ای گه‌وره‌دا نە‌ب‌ی، نە‌فامیه."
له سەر بن‌چینه‌ی ئەم پ‌ی‌ن‌اسه‌یه، ته‌وا‌وی ئەو  
کۆمه‌لگه‌ی که ئ‌ی‌ستا هه‌یه له جیهاندا، له چوار



چىۋەي (كۆمەلگەي نەقامى) دان!! كۆمەلگەي  
 كۆمۈنىستى لە پىكھاتەي كۆمەلگەي نەقامىين.  
 چونكە، ئەوانە بە خوا ئىمانىيان نىيە وە بە تەواۋى  
 بوۋنى خوا رەت دەكەنەوہ...

لەسەر بنچىنەي كۆيلايەتى حزب دروست بوۋە، نە  
 گوپرايەلى خۋاي گەورەن، بۆيە ئەم بىر كەرنەوہو  
 رىكخستەن، و تايبەتەيەكانى مروڧ بە شىۋەيەكى تر  
 پىداۋىستىيە سەرەكەيەكانى ئەو ھەر ئەو  
 پىداۋىستىيە ئازەلئەيە يەنى: نان و ئاو جل و  
 بەرگ و شوپنى ھەوانەوہو غەرىزە جنسىيە. و  
 پىداۋىستىيەكانى(روڧى مروڧ) و بىي ئازەلى، كە  
 ئەوہ لە پىش ھەموۋيانەوہ باۋەربوۋن بە خواۋ  
 بوۋنى ئازادى لە بىروبوۋچوۋنى ھەر تاكىك دادەنى.  
 كۆمەلگەي بت پەرەست كە ئىستاش نمونەيان لە  
 ولاتان زۆرە وەك ھەند، ژاپن، فلىپپىن و  
 ئەفرىقا... ئەمانەش لە چوارچىۋەي كۆمەلگەي  
 نەقامىين. چونكە يەكەم" باۋەربوۋنى ئەوان  
 جىگىرە لەسەر دان پىنانى ھەر خۋايەكى تر جگە لە  
 خوا=لە تەنىشت خوا=يان= لە جىياتى خوا= دوۋەم"  
 دروشمى گوپرايەلى خۋيان بۆ خۋايانىك يان بۆ ئەو  
 پەرەستگا سەرىپچىكەرەنەي كە تاك و تەنپاي  
 ئەوانيان قبول كەردوۋە.

كۆمەلگەى جولەكەو مەسىحى تەواوى دونيان، ھەم  
 لە چوارچۆھى كۆمەلگەى نەفامىين. چونكە ، بەو  
 برۋا لادراوھى خۆيان، سنوورېكيان بۆ تاك و تەنيای  
 خوا دانەناوھ، بە شۆھى جياواز، شەريك دانان وەك:  
 (نبوت) و (تثنيٹ) و بوونى خەيالى نەشياو لە و  
 خواو ئەوھى پەيوەندى بە دروستكراوھكانىيەوھ  
 ھەيە. وە رازى بوون شەريك دانان بۆ خوا.

## نامەى سەيد قوتب بۆ خوشكەكەى نامىنە ؟

نامىنە گيان! لەم رۆژگارەدا ھەندىك وا حساب دەكەن كە داننان بە گەورەى خۆى گەورە، بە ماناى ھىج و پووچى ئىنسان و گەم بوونەو ھە رۆز و حورمەتى ئىنسانە لەم بوونەدا. تۆ بۆلى، خۆى گەورە و ئىنسان لە گەورەى و ھىزدا دۆى يەك بن و موناڤەسەى يەكتر بکەن...! بەلام بپرواى من واىە كە ھەر ئەندازەىيەك ئىمەى ئىنسانەكان، ھەست بە گەورەى و خۆى گەورە بکەين بەھەمان ئەندازەش ھەست بە رۆز و حورمەتى خۆمان دەكەين، چونكە دورستكەراوى دەستى ئەم خوايىەن!! ئەوانەى كەوا گومان دەبەن بە ئىنكارى كردن و بچوکردنى خۆى گەورە بتوانن خۆيان بەرز بکەنەو، كەسانىكى بۆ نرخ و كەمن كە دیدو بوخوونيان ئەوئەندە كورتە و سنووردارە كە بەر پۆى خۆيان بە زەحمەت دەبینن...و ھاش دەزانن كە ئىنسان لە كاتى بۆ دەسلەلتى و بۆ تواناى پێش گەورە بوونى خۆى بە ناوى خواو ھەنای بردو ھە ئىستاش كە لە ئەو پەرى دەسلەلتى و ھىزدایە ئىتر بپويستى بەو نىيە و تۆ چى دەزانى؟! لەو دەچى ھىزو سەرۆت پەردەىيەك

بېت بدريت به سەر چاو و دلپانه وه که له کاتی بى  
 توانیا ییندا!! به لام راستیه که ی ئه مه یه و زۆر  
 به جیه، که ئینسان هه رچهند تواناو دسه لاتى زۆر  
 بېت، زیاتر هه ست به گه وره یی خوای گه وره ده کات،  
 چونکه له و کاته دا هیژیکى گه وره له خۆیدا  
 ده بینیت، پتویسته سهرچاوه که شی له بیر نه کات!  
 نه وانه ی که ئیمان و بر وایان به گه وره یی خوای  
 گه وره هه یه، نه ته نیا خۆیان به بجوکی و هیچ و  
 پووچی نایه ته پیش چاو به لکو هه ست به عززه ت و  
 سه ره رزی ده که ن.. خوشکه که م! هه ندی جار  
 کوپلا یه تی، خۆی له پۆشاکى نازادیدا ده بینیت ه وه و  
 به م شیوه یه نازادی به مانای: نازادی له هه ر قه یدو  
 به ندیک، نازادی له هه ر یاساو و عورفو عاده تیک، و  
 نازاد بوون له هه ر جوړه به ره پر سیاریتیه ک له م  
 جیهانه داو...! هه لبه ت تۆش ده زانی که له مابه ینى  
 نازاد بوون له کوئی زه بوونی و زه لیلی و فشار و  
 نازاد بوون له هه ر به ره پر سیاریتیه ک که جیاوازیه کی  
 گه وره ی هه یه، چونکه یه که می، ده رباز بوونیکی  
 راست و دروسته به لام دووه می ده ست کیشانه ومیه له  
 هه ر بنه ما و پیکاهاته یه ک که بناغه ی ئیناسه نیه تی  
 ئینسانه، و مایه ی ده رباز بوونیتی له هه ر فرت و  
 فیلیک کوت و به ندیکی قورسی نازه لیه. نه م جوړه

ئازادىيە كە تىكەلاۋى غەرىزە ئازەلىيە بىرىتتە  
 لە (ئازادىيەكى دەمامكدان)، چۈنكە لە راستىدا،  
 كۆيلايەتى لە بەرامبەر ئارمىزووۋەكان و داخووزىيەكانى  
 ئىنسانىيەت، تەمەنى درىژى لە رىگەى  
 رووبەروو بوونەۋە لە گەل ئەوان بىردۆتە سەر تا لەو  
 شالۆۋە ئارمىزووۋانە دەرباز بىت و بگاتە لووتكەى  
 ئازادى ئەسل و ئىنسانى خۆى...! بەراست بۆچى  
 ئىنسان لەۋەى كە پىۋىستىيەكانى ئاشكرا بكات شەرم  
 دەمكات؟! بۆچى؟! لەبەر ئەۋەى بە فىترەتى خۆى  
 ھەست دەمكات كە پىۋىستىيەكانى كە شايەنىتى  
 ھەيىت يەكەمىن چىنى ئىنسانىيەتە كە رزگار بون  
 لە كۆت و بەندەكانى ئازادىيەكى راست و دروستە و  
 بۆ زال بوون بەسەر غەرىزە ئازەلەيەتتەكاندا و زال  
 بوون بەسەر ھۆكارە لاواز و زەبۇنىيەكاندا  
 ھەردووكان لە پىدەنى گەۋرەى و سەخاۋەتتە بۆ  
 ئىنسان ۋەك و يەكن!

ئامىنە! چەندە بۆم قورسە تەنانەت ئەگەر بە  
 مېشكدە بىت كە ئايا دەتوانرى بە سوود ۋەرگرتن  
 لە ھۆكارىكى غەيرى ياساى بگەيتە ئامانجىكى پاك و  
 پىرۆز؟! چۈنكە ئامانجى پاك لە دلىكى نوورانى و  
 روحيكى پاك گەشە دەمكات، ئەى چۆن خاۋەن ئەم  
 دل و روۋە پاكە بۆ گەشتن بە مەبەستەكانى خۆى،

دەست لەم جوړه نیشانه وەر ئەدات و تەنانەت بە  
 میشکشیډا بروتات؟! مەگەر دەکرئ بۆ روشتن بۆ  
 روباریک لە ناو قورو سیاناوی دا برۆین بئ ئەوهی  
 کە بە لاشەئ ئیمهوه بئیت؟! لەسەر ئەم رێگایە  
 ئەگەر هۆکاری غەیری یاسای بگرینه بەر ناخمان  
 پیس و پەلە پەلای کردوو و شوینەواری ئەم  
 پیسیە لەسەر روح و دەرومان ئاشکرا دیار دەبئیت،  
 دەگەینە ئەو نامانجەئ کە بۆی چوین!!

نامینە! خوشکەکەم چەند جار تاقیم کردۆتەوه و  
 بۆم دەرکەوتوو کە لەم دونیایەدا هیچ شتێک ناگاتە  
 لەزەت و خوشی روح بە دلدانەوهی کەسیک و  
 شادکردنی و یان پشت بەستن و هیوا لە دڵیدا،  
 ناگات. لەزەت و خوشیەک کە بە تەواوی بونەوه  
 هەستی پئ دەکەین.. ئەم لەزەت کردنە تام و چێژی  
 ئاسمانی هەیه کە لە زەویدا بوونی نییه. وەک بڵی  
 وەلامیکە بۆ ئەو بانگە پرگەوهەرە ئاسمانیە کە لە  
 سروشتی ئیمەدا بوونی هەیه و بئ نیازە لەو  
 پاداشتەکەئ، چونکە خودی ئەو چێزو لەزەتە  
 باشتەین و باشتەین پاداشتە..!!

نامینە! خوشکە ئازیزەکەم، ئێتر لە مردن ناترسم  
 گەر بە پیریشمەوه بئیت و لئی ڕا ناکەم، چونکە  
 بەراستی لە ژياندا زۆر شتم وەرگرتوو (بەدەست

هیناوه) باشتر وایه بلیم به خشیومه...! جیاوای له  
نیوان به خشین و وەرگرتن هه موو کات نه وهند  
ناسان نییه له بهر نه وهی له دونیای روح  
ههردووکیان یه که مانایان ههیه هه کاتی که شتی که  
به خشیی هه نه وهشم وەرگرتوته وه! هه له بهت نه که  
به و مانایه ی که که سیک شتی که به من دابیت به لکو  
هه کاتی که شتی که به خشی بلیت شتی که وەرگرتووه،  
واته من به نه ندازه ی که سانی که شتی که پیی داو  
خوشحالم! بویه نیت له مردن ترسی که نییه نه گه  
به ره و رووشم بیت چونکه هه شتی که له توانامدا  
بیت و پیم کرابیت کردوومه وه زور شتی تر  
ههیه که نه گه زندهو بمینم پیم خوشه نه جامیان  
بدهم، به لام نه گه نه متوانی بیکه م خه م و ناخوشی  
دلیم ناگریت چونکه که سانی تر هه ن که نه نیشانه  
بکه ن. نه گه نه م بابه تانه شایه نی بوون و  
مانه وه یان هه بی هه رگیز نامرن... چونکه دلنیم  
که سیک که چاودیریکه ری نه م بوونه وه ره ده کات  
هیچ خیری که یا خوود بیرکردنه وهیه کی به سوود  
نایه لی بمریت و له ناو بجیت. نیت له مردن ناترسم  
نه گه به پیریشمه وه بیت چونکه له ریگی خیر و  
باشه دا نه وهی پیمکرا بیت و له توانامدا هه بووبیت  
کردم له هه له و گوناچه کانم په شیمانم و ده یان سپیرم

بە خۆی گەورەو بەبەزمی. ئومێد بە رحم و  
 بەزمی ئەو هەیه. تەنێ و گلەێ کردنی ئەو  
 ناراحت نییه بۆم، چونکە ئازاردانی هەرچۆنێک  
 بێت راست و بە جێیه. منیش عادیتم کردووه که  
 عۆقوبەێ کارەکانم بگرمه ئەستۆی خۆم و بەرگری  
 بکەم لە رۆژی دوايشدا، نەتیجەێ باش و خراپێ  
 کردەوکانم قبۆل دەکەم...



## ئەمريكا يەك كە من بينيتەم

ئىسلامى ئەمريكا

لەم رۇژگارەدا ئەمريكا و ھاۋرىكانى گىرنگى بە  
ئىسلام ئەدەن.. نامانجى رانەگە ياندر اويان لە لابه لای  
ئەو گىرنگيدانە، پىۋىستىيەكانيانە بە ئىسلام تا  
بتوانن بەو ھۆيەوہ لە ئاسىي ناوەرپاستدا ھىزى  
كۆمۇنىستى زۆر بکەن.. ئەمەش لە كاتىكدا ئەنجام  
ئەدرىت كە رۇژئاوا بۆ خۆى لە ماوہى نۆ سەدەدا  
واتە لە رۇژگارانى شەرى سەلىبى تا ئىستا لە  
مىلمانىدايە لەگەل "عليه السلام"!! ئەمريكا ئەمپرو  
پىۋىستى بە ئىسلامە، بەو شىۋەى كە پىۋىستى بە  
ئەلمانىا و ژاپون و ئىتالىيە.. لە كاتىكدا ئەمريكا لە  
شەرى جىھانى دووہەمان ئەو ولاتانەى لە  
جموجول خست.. مەر ئەمپرو، ئەمريكا لەگەل ئەو  
ھەموو شت و مەكەى كە ھەيەتى لە رووى ئابوورى،  
چەك و چۆل و راگەياندنەى ھەول ئەدات تا ئەمانە  
دووبارە بکەنەوہ سەر پى و بە ھىز بن. تا ئەوان بکا  
بە كۆيەكىتى سۆفىيەت.. و بەدەر لەوہش نىيە كە  
ھەر ئەم ئەمريكا يە تواناي ئەوہى بۆ فەراھەم  
بىتەوہ، تا ئەم ولاتانە لە دواى گەيشتن بە

ئامانجيان، دووبارە لە جموجۆليان بخت، لە هيج شەرىكدا دەست ناپارىزى و مەخابنى بۆ ناخوات..  
 بۆيە ئىسلامىك كە ئىسلا مىك كە ئىسلامىك  
 رۆژھەلاتى ناوھەراست گىرگى پى دەدات، ئىسلامىك  
 نىە كە دژى داگىر كە بىجەنگىت.. وە نە  
 ئىسلامىكىشە كە دژى ستەمكاران بىجەنگىت.. بەلكو  
 ئىسلامىكە كە تەنبا لە بەرامبە كۆمىنىست بوستى..  
 ئەو نايەوى كە ئىسلام دەسلەت بگىرتە دەست.. وە  
 نەشیتوانىو بەرگەى ئەو جۆرە ئىسلامە بگىرت..  
 چونكە كاتى كە ئىسلام دەسلەت دەگىرتە دەست،  
 ئەو نەتەوھەكان بە شىوھىەكى تر پەرورەدە دەكات..  
 ئەو كاتەدا ئىسلام فىرى نەتەوھەكان دەكات كە توانا  
 و نامادەبوون لە بەرامبەر دوژمن، وە بەدەستەينانى  
 پىدەوايستىەكانى شەرى بۆ مەملانى لەگەل دوژمن  
 پىوېستە.. نەتەوھەكان فىر دەكات كە راوانانى  
 داگىر كەران لە ولاتدا فەرزە، ئەو فىرى نەتەوھەكان  
 دەكات كە رژیى ھاوبەشى كۆمىنىستى ھاوړى  
 لەگەل رژیى داگىر كەرى رۆژئاواى، ھەردوو كيان  
 زاوڵى ھەموو ولاتان، ھەردوو دوژمنى ولاتان و  
 ھەردوو ك دەسپرىزى بۆ سەر  
 مەرفايەتى "ئادەمىەت" .. لە سەر ھەمان مەبەست  
 ئەمىرىكا و ھاوړىكانى لە رۆژھەلاتى ناوھەند

ئىسلامىكى ئەمىرىكايان دەۋىت.. ھەر لەم رۇزگارەشدا كە دەنگى ئىسلام لە ھەر شوئىنىك بلىندە.. لە بلاۋكرامكانى مىسر و لەۋى قسە لەسەر ئىسلامە.. ۋە بابەتە دىنيەكان لاپەرەكانى تەۋاو رۇزنامەكان و گۇفارىمكانيان پەر كىردوۋە.. تەنانت ھەندى لە بلاۋكراموش كە بۇ رۇزىكىش ھىچى بلاۋنە كىردۇتەۋە تا بگات بەۋەى ئىسلامناسى و ئىسلامدۆستى نىشان بدات.. ئەۋان لەبارەى ئىسلامەۋە دەنۋوسن و .. بە ئىسلامدا ھەلدەلەين.. ھەندىك لەۋ بلاۋكرەۋانە ئەمىركايان.. لە مىسر كىتەبخانە و چاپخانىيان ھەيە.. ۋە مانگانەش يەكك لە بلاۋكرەۋەكانىن بە بابەتتىكى تايبەت ديارى دەكەن، ئەۋان لە ناكاو تىگەشتن كە ئىسلام پىۋىستە ھەندى بابەتى سەرەكى بىتتە ھەندىك لەۋ كىتەبخانەى كە مانگانە بلاۋى دەكەنەۋە.. ھەندى لە نووسەرانى بەناۋبانگ كە لە نووسىن و راگەياندندا بە سوۋدى ھىزى ھاۋپەيمانى دژى ئەلمانى نازى لە شەرى جىھانى، شەۋ و رۇزىيان كىردبوۋىە يەك، كە بابەتى ئىسلامى كارىگەريان دەنۋوسى.. ۋە بەتەنھاش سەرەكتەنى ھىزى ھاۋپەيمانى، ئىسلاميان لە بىر كىرد.. دووبارە دەستيان كىردوۋە بە پىدا ھەلگوتن بەسەر ھىزى ھاۋپەيمانى دا. ئەۋان

لەم رۆژگارمدا روویان کردە ئیسلام و وە بە سوودی ئیسلام دەنووسن.. وە زانایانی ئەمڕۆ لە فەش و فالدان و خەریکی پیاوە ئدانی کۆشکی پاشایەتین.. وە لە راگەیانندنەکانی خۆیان پێشپڕکی لە نیوان ئیسلام و کۆمۆنیست دەکەن.. کە خەلاتی گەورە بوو براوەکان دادەنێن بە شیوەیەکی تایبەت. بەلام ئیسلامیک کە دژی داگیرکەر بجەنگی- کە ئەوەشی لێ داوادم کردیت تا لە گەڵ کۆمۆنیزم بجەنگی- ئەو ئیسلامە کەس قەسە لەسەر ناکات.. وە ئیسلامیک کە لەسەر کاروباری ژبانی دەسەڵدارەتیەت بێت، لە سەر ئەو ئیسلامەش کەس لەسەر نانوسیێت. بێ منەتە لەوەی کە سەبارەت بە چۆنیەتی مەنەیی سکپری لێی بپرسی.. بێ منەتە لەوەی کە حوکمی چوونە ناو پەرلەمانی ئافەرەت چییە.. راستە کە لە ئیسلام بپرسی دەست نۆیژ چۆن دەشکێ.. بەلام هیچ کاتی کاتیک نابێ بەدوای کاروباری کۆمەڵایەتی و ئابووریمان و رژیمی مالیمان لەسەر کام بنەرەت و بنچینە دابنێین.. نابێ لە ئیسلام بپرسی کە رژیمی سیاسی و نەتەوەییمان چۆن بێت.. ئەو فتوایای لە نیوان نەتەوەیی ئێمە و داگیرکەر هەیە نابێت لە ئیسلام بپرسی.. ئیسلام و دیموکراسی، دادپەروری ئیسلامی، چاکە لە ئیسلامدا.. ئامانە بابتانیکن کە

ھىچ باكى نىيە كە ئەگەر سەرەبابەتى بابەتتەك ياخود كىتەپتەك بىت. مەگەر ھاكىمىيەتى ئىسلام، شەرىئەتى ئىسلامى، ھەول و كۆش بۇ سەرگەوتنى ئىسلام.. لەم بابەتەندە ناپىت كەس قەسە بىكات و نە كەستەكىش لەسەر بنووسىت و نە فتاویەك لەو بارمە بېرسى. پاشان ئەوانە تىگەشتەن كە لە ئىسلامدا رۇئىمى مالى ھەيە كە ناوى زەكاتە و گەر ئەو بىرۋىلەۋرە لە بىرگراۋە لە روزھەلەت دووبارە سەرھەلەداتەۋە، دەتوانى بېتە ھۆى سەددىك لە بەردەم زۆربوونى كۆمەلگەى كۆمۇنىزىمى..

بۇ ئەمىرىكا، نەك بۇ خوا

ئىمە ئاگادارىن كە "عبدالحميد عبدالحق" ۋەزىرى كاروبارى كۆمەلەيەتى ئەو كات، كاتى دەۋىست كە باسى زەكاتى لەبىرگراۋ بىكات و دووبارە زىندوۋى بىكاتەۋە.. ۋە ئەو بابەتەش لە پەرلەمانە دەستكردەگەى ئەو كات باس بىكات.. ھەموو گەرەبەرپەرسان دەكەۋتەنە لۆمە كەردنى.. لەكاتىكدا كە ئەو ۋەزىرى كاروبارى كۆمەلەيەتى بوو!! كاتىك كە ئەمىرى زەكات لە لايەن خواۋ بىت ھەموو بەرپەرسان و خواۋەن دەسەلەت ھەلدەستەنە سەر پى بۆى. بەلام كاتىك ئەمىرى زەكات لە لايەن ئەمىرىكاۋە بىت ھىچ كەسەك جورئەتى نىيە بچوكتەين

كاردانهوۋە لە بەرامبەرى نیشان بدات. بەو ھۆيەوۋە  
 لىژنەيەكيان پىكھينا لە مامۇستايانى "پوھنتون" و  
 ھەندىك لە زانايانى ئەزھەر و ھەندىك لە كەسانى  
 دەسلەتدار تا لە ديار دەى تەكافولى كۆمەلايەتى و بە  
 تايبەت زەكات بكوئەنەوۋە.. ئەو ھەش نەك بۆ خوا، نەك  
 بۆ گەياندىنى بە بىچارەكان و نە بۆ نىشتيمان  
 دۆستى.. بەلكو لەبەر ئەوۋى ئەمريكا ئاوا دەيەوۋى.  
 لەگەل ئەو ھەدا زۆربەى ئەو ئەنجومەنە زۆربەيان لە  
 گەورەكان و دەولەتمەندەكان بوون.. لىكوئەنەوۋە لەو  
 كاروبارە خەتەرلىكە بۆيان كە ھەر شەيە بۆ سەريان  
 و ئەو سەرمایەى ھەيانە دەيخاتە ژىر پەرسىيارەوۋە..  
 گەر ئەمريكيەكان ھىكمەتى زەكات و تەكافولى  
 كۆمەلايەتيان بە شىۋەيەكى سەرەكى وەرگرتايە و  
 بيانزانايە.. رژیملەكانى رۆژھەلاتى ئاومەند وای  
 لىبكات كە ئەو ئەمرە "مېدا" دووبارە دەست پى  
 بكاتەوۋە و لەسەر ھەموو جى بە جى بکرىت.. لە  
 بەر ئەوۋى لە بەرامبەر بلاۋبوونەوۋەى كۆمونيستى،  
 رېگر لەمە باشترى لە بەردەست نىيە. ژيانى  
 جىنايەتى كە رژیملەى كۆمونيستى كە ئەبەدەن لە بۆ  
 ریشەكیشکردنى ئەو جۆرە ژيانە دروشم بەرز  
 دەكاتەوۋە ھەموو بەلەنگاز و دەولەتمەندىك دەخاتە  
 گۆرپكەوۋە، بە خىراى لە نىۋان نەتەومكانى

رۆژه لاتى ناوهند كه له ژيانى چىنايه تى دهنالين  
 زوو بلاو دمبىته وه. وه تهنه رىگايه كه نه مريكا  
 بتوانى بهو هويه وه ببىته رىگر له بلاو بونه وه  
 كومونىستى له نيوان نهته وه نه دارمكاني رۆژه لاتى  
 ناوهند، ههر نهو رىگايه زىندوو بوونه وهى رژىمى  
 تهكافولى كومەلايه تى ئىسلاميه كه له زهكاتدا  
 شاراو ميه. دواى نهو نهجومه نهى كه باسكرا كه چى  
 بكهين تا خويان لهو كۆسپه رزگار بكهن و به  
 سهلامه تى دهرچهن. ئاليردها دهست دهكهن به فيل  
 كردن، نه مريكيه كان نابىت له هه موو نه ئىنييه ك  
 بزنان، بهو هويه وه سوود له كارامه تى شهيتانيه تى كه  
 هه يانه وه رده گرن.. له كۆتاييدا ئالوگۆركى پى  
 دهكهن.. هه ندىك كه ئىسلام له ئه مرى زهكاتدا له  
 سهرووى راسولال داي ناوه ديارى كردوو له ئى كه م  
 دهكه نه وه.. به كورتى دهستوورى زهكات بهو شيوه  
 نيشان ئه دات كه هه ندىكى زۆر بى نرخاندنه و كه  
 شايه نى باسكردن نيه له بنه رته تى سه رمايه كه  
 ده يگرى.

وه بۆشيان شايه نى قبولكردن نيه كه برپوا به  
 نيوه تى قورئانىش بكهن.. وه به نيوه كه تى تر برپوا  
 نهكهن، وه له فروشتنى ئايه تى قورئان له به رامبه ر  
 هه ندى پارمى كه م هه م ئاشنايان نيه و،

چاگەكارىشن!! ئەمانە لە بنەرەتى يارىەگە تى  
 ناگەن و ئەمريگاش لە نامانجەگەيدا بە راستگۆ  
 دادەنئين، تا ئىستاش زۆر پى داگرى دەگەن كە  
 ھەموو نەينىيەكى تەكافولى كۆمەلايەتى لە ئىسلامدا  
 و دەستوورى زەكات لە ئىسلامدا بەو شىوہ  
 بنەرەتيەى كە لە لاين خواى گەورەو ھاتۆتە  
 خوارەو لەگەل ھەموو روونكردنەويەكى  
 فەلسەفەكانى پيشكەشى ئەمريگايەكانى بكەن.. وە  
 لاى بەرامبەر ئەوانەى دژين لەگەل ئەم رايەدا لە  
 كيشمەكيشى تووندان لەگەل ئەوانەى تردا.. كە  
 تەنھا خواى گەورەش دەزانى دەگەنە چى ئەنجامىك.  
 ئەمە ھەموو بەدبەختىە. بەلكو ھەمووى لە  
 تياجووندايە.. مەگەر جيگاي خوشحالى ئەويە كە  
 ئىسلام ھاورپيانىكى ھەيە.. ئىسلام كەسانىكى  
 ھەيە كە تەنھا لەبەر ئەو ھەول ئەدەن.. كەسانىك  
 كە لە ئىسلامدا لە بەرامبەر داگرەكەر و كۆمۆنىستى  
 و ھەموو ستەمكارىك بە يەكسانى بەرگرى دەگەن و  
 ھەموويان بە يەك چاوتە ماشا دەگەن.. كەسانىك كە  
 دەيانەوى كە ئىسلام لە ژينى خویدا و لە كۆمەلگە  
 دەسلەتدار بىت تا بەرھەمى ھەبىت.. كەسانىك كە  
 دۆستى دەستكردى چەليپاي "خاچى"، ئەوان  
 ناخەلەتيني و دەشزانن كە ئەم



چەلىپايانە "خاچيانە" نۆ سەدە لە مەملانیدا بوون  
 لەگەڵ موسلمانان.. بۆيە هيچ کاتيک نابن بە هاوړی.  
 خوشەويستانى "هاوړپيانى نيسلام" هيچ کاتيک لە  
 پيچ و پەناى نيسلام سوودى تايبەتى خوڤان ناوړى.  
 ئەوان لە نيسلامدا دادپەرورەدى کۆمەلایەتیهکى  
 تەواويان دەوێت.. ئەوان نيسلام ناگەن بە ناميرىک  
 بۆ خزمەتى داگیرکەر و ستەماکاران.. ئەوان نيسلام  
 بە مايەى سەربەرزی و ريزى خوڤان دەزانن. ئەوان  
 نيسلام وەك بانگەشەى وەرناگرن، بەلکو نيسلام بە  
 ئاسمانى ريگەى بەرگرى و مەملانى و بەرزخوазى  
 دادەنێن. بەلام ئەوانەى کە نيسلام وەك ناميرىک بۆ  
 بازرگانى و بەدەستهياننى چيژى دونيا وەردەگرن،  
 کەسانىک کە دين وەك يارى و گەمە وەردەگرن و  
 کەسانىک کە سوچ وکەنارى رۆژەلاتى ناوەند، دين  
 وەك رزق و فتوا، کە وەك ناميرىک دەدەنە پال  
 سوودى تايبەتى خوڤان، ئەمانە هەمووى وەك  
 چيلکەپەکن لە سەر رووى ئاو کە لە کاتى جوولەى  
 ئاو کە لە سەرچاوەى ئەسلىيەکەى لەگەڵ باقى  
 بيسيهکانى و ناپاکيهکانى تر لە سەر رووى ئاو کە  
 دەشاردريئەوه!! وە دووريش نيه کە ئەو کاتەى کە  
 ئاو کە لە ئاو وەرۆ ئەسلىيەکەى خوڤى دەست بە  
 جوولە بکاتەوه.. زووتر لەوهى کە هەندىک وا گومان

دەكەن.

( انهم يرونه بعيدا و نراه قريبا )

خوای گەوره لە حاڵی ئەوانەى كە روژی دوایی بە  
دوور دەبینن بەو شیۆه فەرمووێهتی.. ئەوان ئەو  
دوور دەبینن، لەكاتێكدا ئەو نزیکه.

( وعد الله الذين آمنوا منكم و عملوا الصالحات  
ليستخلفهم فى الارض كما استخلف الذين من  
قبلهم و ليمنكن لهم دينهم الذى ارتضى لهم و  
ليبدلنهم من بعد خوفهم انما يعبدوننى لا يشركون  
بى شيئا )

خوای گەوره برپاری داوه كە كەسانێك ئيمانیان  
هێناوه لە ئیوه و كردهوهى چاكیان ئەنجام داوه كە  
ئەوان دەكەینه جیگري سەر رووی زهوى وهك  
ئەوانەى كە پێش ئەمان پیمان بەخشی بوون وه  
دينێك كە ئەو بۆيانى هەلبژاردوووه ئەو دینهى  
ئەوان بۆيان زال و تهواو و دمسەلاتدار دەكەین..  
ترس و دلەپراوكێ یان بە ئەمن و ئاسایش  
دەگۆڕینهوه.. ئەوان تەنیا عیبادەتى ئێمە دەكەن.. و  
هیچ شتێكیش ناكەن بە شەريك لەگەڵ من.

## پارچە شەریکی سەید قوتب

اخي انت حر وراء السدود

اخي انت حر بتلك القيود

ئەى بىرام! تۆ لەپشت ئەم دىوارانە نازادى، لە گەڭ  
بوونى ئەم كۆت و بەندە سنوورداركرائەدا نازادى!

اذا كنت بلله مستعصما

فما ذا يضرك كيد العبيد

چۆن پشت بە خوا بىهستى، ئىتر فىلى بەندەگان چ  
زىانىكت بى دەگەپەنن؟

اخي هل تراك سئمت الكفاح

والقيت عن كاهليك السلاح

بىرام! وا ديارە كە لە جەنگ ماندوو بووى و چەكت لە  
شانت فرى داوہ؟

فمن للضحيا يا يواسي...الجراح

ئەى باشە كى يە قوربانيان سەبوورى بدات و  
برىنەگانيان ھەتوان بكات و

ويرفع رايتها من جديد

دوو بارە ئالاکەيان بخاتەوہو سەر نەتزاز

اخى انى اليوم صلب المراس

ادك صخور الجبال الرواس

برام! من ئىمپرو بەھىزو توانام، پارچە بەردى بەھىزى و

دامەزراوى كىۋەكان لى ي دەدەم و وردى دەكەم

غدا" ساشىح بفاس الخلاص

رووس الافاعي الى ان تبيد

سېھى بە تەور سەرى "ئەفعىي" ەكان پان دىكەمەھو تا لە

ناو بچن

اخى ان ذرفت علي الدموع

و بللت قبري بها في خشوع

برام ! گەر لە سەر گۆرەكەم فرمىسكت رزان و بەو

خشوعەو تەپت كرد

فاوقد لهم من رفاقي الشموع

وسيروا بها نحو مجد تليد

لە ئىسكە وردەكانم مؤمانىك دروست بكە و مەشعەلىكى

لى دروست بكە و بەرپەرۋوى بپۆن

اخى ان نمت نلق احبابنا

فروضات ربي اعدت لنا

برام! نەگەر بىرم دەچمە دىدارى دوستانم و باغەكانى

پەرۋەردگار بۆمان نامادە،

و اطيارها رفرفت حولنا

فطوبى لنا في ديار الخلود

و بالئدمكانى بۆمان بالئدەگرنەووە و بۆيە خوۆشى بۆ ئىيمە

لەسەر زەمىنى ھەتا ھەتاي

اخى اني ما سئمت الكفاح

و لا انا القيت عني السلاح

برام! من لە جەنگ "رۆبەرپووبوونەووە" ماندوو نەبووم و

جەکم لەسەر شانم دانەناوە..

فان انا مت فاني شهيد

وانت ستمضي بنصر جديد

برام! ئەگەر من مردم بەراستی شەھیدم و تۆش بۆ

سەرکەوتنى تازە دەجیتە پێش

ساڤار لکن لرب و دين

و امضي علي سني في يقين

بەمزوانە تۆلە دەگەمەووە لە بەر خاتری خوا و

دینەگەم "نەك خۆم" لەسەر رینگای خۆم بە دۆنیای و

یەقینەووە دەجمە پێش

فاما الي النصر فوق الانام

واما الي الله في الخالدين

یان بەرەوھ سەرکەوتن بۆ ھەموو دونیا، یان بۆ لای خوا

لە بەھشتدا لەگەڵ "مانەوہوان" لەویدا

## چہند وتہیہ کی سہید قوتب...

بیرو و ہزرو ووتہ کانمان وکو لاشہیہ کی مردوون کہ  
 دہمیننہوہ، تا ئہ و کاتہی کہ لہ ریگایدا گیان  
 دہبہ خشین و بہ خوینی خومان ناویاری دہکہین کہ  
 لہ و روومو گیان دہکہویتہ بہریان و لہ نیوان  
 زیندوویندا دہژین..

.....  
 ئہم قورئانہ نہینی خوی تہنیا دہداتہ ئہوانہی  
 دہجہنگن و خہباتی گہورہی لہ پیناودا دہکہن.

.....  
 ئہوانہی کہوا گومان دہبہن بہ ئینکاری کردن و  
 بچوگردنی خوی گہورہ بتوانن خویان بہرز  
 بکہنہوہ، کہسانیکی بی نرخ و کہمن کہ دیدو  
 بوچوونیان ئہوہندہ کورتہ و سنووردارہ کہ بہر پی  
 ی خویان بہ زہمہت دہبینن

.....  
 بی گومان ہر وتہیہ کہ زیندوو ماوہتہوہ، گیانی  
 دلی ئینسانیکی گرتوہ!!

.....

سەید قوتب.....  
 ھەرگیزا و ھەرگیز ئىسلام نەيويستووھ خەلکی  
 ناچار بکات عەقیدەى ئىسلامى و مەربگرن.. بەلام خو  
 ئیستا "عەقیدە" نییه. بەلکو ئىسلام رزگارکردنى  
 مەرفى له مەرفەرهستى..

.....  
 ئەم قورئانە نەینی خوێ تەنیا دەداتە ئەوانەى  
 دەجەنگن و خەباتى گەورەى له پیناودا دەکەن.

.....  
 بیرو و ھزرو ووتەکانمان وەکو لاشەپەکی مردوون کە  
 دەمپننەو، تا ئەو کاتەى کە له رێگایدا گیان  
 دەبەخشین و بە خوینی خویمان ئاویاری دەکەین کە  
 لەو رووەو گیان دەکەوێتە بەریان و لە نیوان  
 زیندووینادا دەژین

دەفەکان بە تەنیا ھیچیان پى ناکرێ.. کتیبیش بە  
 تەنیا ھیچی پى ناکرێ.. تەنانەت گەر کە سیکیش  
 بێت!! بیر و بۆجوونەکانیش ناژین تاوەکو نەکرین  
 بە کردار!!

.....  
 نەتەوہى موسلمان ((زەویەك)) نییه کە نەتەوہى  
 موسلمانانى تێیدا بژی و ((گەلێك)) نییه کە باب و  
 باپیرانیان سەدەیک لە سەدەکانى میژوو کە بە  
 دەستوورى ئىسلامى تێیدا بژین.. ((نەتەوہى  
 موسلمان)) کۆمەلە کەسانیکن ژانیان و وێنایانیان و

سەید قوتب.....  
 کاروباریان و دەستووریان و بەهاکانیان لە پرۆگرامی  
 ئیسلامەو دەبێ!!...

.....  
 ھەر خەفلەتی جەماوەر بوو لەو سەردەمەدا  
 فیرعەوونیشی سەرلێشیواو کرد و فریودا.. بەراستی  
 هیچ شتێک بە ئەندازەی خۆخافکردن و خۆبێ  
 ناگای تاغیە زەمانە یاخی ناکات.. چونکە ئەو  
 دەبێئێ ھەرچی دەتێ و ھەرچی دەکا ھەر فەرمان بە  
 جێیە.. ساتێ دەبێئێ ھەمووان پشتیان بۆ  
 دانواندوو.. ئێتر زۆر بە ئاسانی سواری پشتیان  
 دەبێ.. دەبێئێ ملیان بۆ دانواندوو و سەریان شۆر  
 کردوو، ئێتر ئەوانیش زیاتر زال دەبن و گەلیش  
 عیززەتی خۆی لە دەست دەدا و ئەمیش یاخی تر  
 ئەبێ و ئەوانیش ریسواتر ئەبن و لە ئەنجامدا  
 ھەردوولاشیان تیا دەچن.

.....  
 لە بیروباوەڕی ئیسلامیدا گوناھێ بۆماوەیی((کە لە  
 ئادەم و ھەوا بۆ ئەوکانی مابێتەو))بوونی نییە.  
 بەلکو ئیسلام بیروباوەڕی وایە کە ھەر کەس  
 بەرپرسی کار و ڕەفتاری خۆیەتی و گوناھێ ھەر  
 کەسێک پەیوەندی بە خۆدی  
 خۆیەو ھەیە و بۆ ھەموو کات دەرگای تۆبە  
 کراومیە!!...





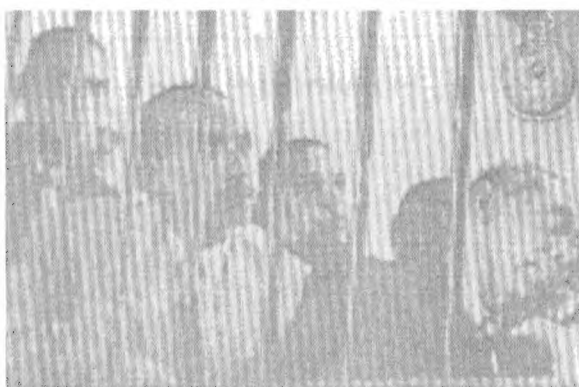
سهید له تهمه‌نی لاوتیدا



سهید له ریځای دادگادا



سہید لہ ناو دادگادا و لہ کاتی دادگایکردنیدا



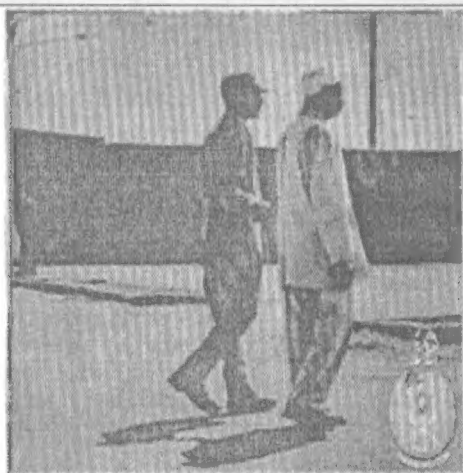
سہید لہ ناو قمطہ سی دادگادا



سہید قوتب



سەید لە ژێر چاودێریدا



سەید بەرەو پەتی سێدارە



لەم رۆژگارەدا ئەمریکا و هاوڕێکانی  
 گرنگی بە ئیسلام دەدەن.. ئامانجی  
 رانەگەیان..... دراویان لە لایەلای ئەو  
 گرنگیدانە، پێویستییەکانیانە بە ئیسلام تا  
 بتوانن بەو هۆیەوه لە ناسیای ناوەراستدا  
 هیزی کۆمۆنیستی زۆر بکەن.. ئەمەش  
 لە کاتییدا ئەنجام ئەدرێت کە رۆژنوا بو  
 خووی لە ماوەی نۆسەدەدا واتە لە  
 رۆژگارانی شەری سەلیبی تا ئیستا لە  
 مەملەتی دایە لەگەڵ "علیة السلام"!!

